

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Magdaléna Jankovská

Kázeňská praxe ve výkonu trestu odnětí svobody

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.**

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED STUDIES

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Magdaléna Jankovská

Disciplinary Practise in Execution of Prison Sentence

Prague 2013

The Diploma Thesis Work Supervisor:

JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 11.3.2013

Magdaléna Jankovská

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu diplomové práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph.D. za připomínky a metodické vedení práce.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou kázeňské praxe u osob umístěných ve výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. V teoretické části je rozpracována problematika odměn a trestů z pedagogicko-psychologického hlediska a dále je zpracována kázeňská praxe u odsouzených, obviněných a chovanců. Je popsán proces realizace kázeňských opatření s důrazem na administrativní a legislativní požadavky a přiblíženy hlavní pedagogické zásady a principy pro nezbytné pochopení celého procesu. Obsah práce teoreticky analyzuje podmínky a okolnosti vyplývající ze všech právních předpisů. V praktická částí je analyzována oblast udělování kázeňských prostředků s cílem ověření některých skutečností a dále i realizace kázeňské pravomoci s odkazem na zmocnění k udělování odměn a ukládání trestů.

Klíčové pojmy

Disciplinární řízení, kázeňská odměna, kázeňský trest, kázeňská praxe, obviněný, odsouzený, vazební věznice, Vězeňská služba České republiky, věznice, výkon trestu odnětí svobody výkon vazby.

Annotation

This Diploma Thesis deals with the issue of disciplinary practice in connection with sentenced prisoners, people in remand prisons and in security detention. In theoretical part there is compiled the rewards and punishments in terms of pedagogical-psychological perspective and it also contains disciplinary practice for sentenced prisoners, defendants and inmates in security detention. The process of disciplinary actions practice is described with emphasis on administrative and legislative requirements and main pedagogical principles necessary for an understanding of the process. The Thesis theoretically analyses conditions and circumstances resulting from legal and other enactments. The practical part analyses the area of issuing disciplinary measures in order to verify certain facts, and also the implementation of disciplinary power with reference to authorization to rewards and punishments.

Key words

Defendant, disciplinary practice, disciplinary proceedings, disciplinary punishment, disciplinary reward, sentenced prisoner, prison, prison sentence, remand prison, the Prison Service of the Czech Republic.

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 KÁZEŇ Z PEDAGOGICKÉHO HLEDISKA.....	11
1.1 Trest.....	14
1.2 Odměna	15
1.3 Zásady při použití kázeňských prostředků	17
2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY	19
2.1 Historie a úkoly Vězeňské služby České republiky	19
2.1.1 Zaměstnanci Vězeňské služby České republiky	20
2.1.2 Zařízení Vězeňské služby České republiky.....	21
2.2 Výkon trestu odnětí svobody.	23
2.2.1 Povinnosti odsouzených osob	24
2.2.2 Práva odsouzených osob a jejich ochrana.....	25
2.3 Výkon vazby	25
2.3.1 Povinnosti obviněných osob	26
2.3.2 Práva obviněných osob a jejich ochrana.....	27
2.4 Výkon zabezpečovací detence	28
3 KÁZEŇSKÁ PRAXE VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	30
3.1 Pojmy v kázeňské praxi	30
3.2 Kázeňská praxe a legislativa	31
3.3 Kázeňský prostředek - trest.....	33
3.4 Kázeňský prostředek - odměna	36
3.5 Pravomoc k udělování kázeňských prostředků	37
3.5.1 Pravomoc vychovatele	38
3.5.2 Pravomoc speciální pedagoga.....	38
3.5.3 Pravomoc vedoucího oddělení	39
3.5.4 Pravomoc ředitele věznice.....	39
3.6 Proces kázeňského řízení	39
3.6.1 Typové znaky kázeňského přestupku	42
3.6.2 Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu a o udělení kázeňské odměny .	43
3.6.2.1 Výrok	44
3.6.2.2 Odůvodnění.....	44
3.6.2.3 Poučení o opravných prostředcích.....	45
3.6.2.4 Oznámení.....	45
3.6.3 Podmíněně uložený kázeňský trest	45
3.7 Výkon kázeňských prostředků	46
3.7.1 Kázeňské tresty ve výkonu trestu odnětí svobody	46
3.7.2 Kázeňské odměny ve výkonu trestu odnětí svobody	48

3.8 Komparace kázeňských prostředků ve výkonu trestu odnětí svobody, vazby a zabezpečovací detence	50
3.9 Odlišnosti kázeňských řízení u některých skupin odsouzených	53
3.10 Význam kázeňské praxe	54
PRAKTICKÁ ČÁST	56
4 ANALÝZA KÁZEŇSKÝCH PROSTŘEDKŮ U ODSOUZENÝCH	56
4.1 Cíl výzkumu, hypotézy, metody	56
4.2 Výsledky hypotéz	57
4.3 Shrnutí výsledků výzkumu	72
ZÁVĚR	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	76
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	78

ÚVOD

S otázkami kázeňské praxe, s odměnou a trestem, se většina lidí setká v období dětství a dospívání zejména v souvislosti se školní docházkou. Tato problematika uplatňování vhodných metod v rámci výchovného procesu je součástí pedagogiky a psychologie od počátku jejich vzniku, stejně tak se objevuje v sociologických a právních oborech a disciplínách. Regulace jednání a chování jednotlivců ve společnosti je nezbytnou součástí společnosti, pokud má být cílem žádoucí a přijatelné chování jednotlivců i celku.

Projevy nekázně se objevují v každém věku. Na každého z nás tak působí dědičnost, výchova a prostředí po celý náš život. Mnohdy již v dětství rodiče vybírají školu nebo školy ne dle toho, jaké dosahují vzdělávací úrovně, ale často podle toho, jak se škola vyrovnává s problémy drog, vandalismem, záškoláctvím, šikanou apod., tedy jak škola ochraňuje žáky a studenty před sociálně patologickými jevy.

Uvedené jevy často ve společnosti vedou i k tomu, že ze školství a ostatních vzdělávacích nebo výchovných institucí odchází kvalifikovaný a kvalitní personál, který není ochoten a mnohdy schopen snášet a reagovat na projevy drzosti a vulgárnosti. Není neobvyklé, že tito pracovníci si vyberou profesní realizaci v jiném oboru a odchází působit například do vězeňství.

Odměna a trest patří do kázeňské praxe, která je aplikována v každodenním životě. Od dětství nás doprovázejí pravidla a zásady, které jsou vyžadovány státem, společnostmi, ostatními jedinci. Pokud pravidla nedodržíme, přichází sankce jako reakce na určité nežádoucí chování a jednání.

Obdobným způsobem, jak jsou v běžné společnosti aplikována tato opatření, je i v místech výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence využívána kázeňská praxe, tedy odměny a tresty k zajištění požadovaného stavu v oblasti kázně a pořádku.

Cílem této diplomové práce je poskytnout přehled o problematice a využití kázeňské praxe především ve věznicích, ale i vazebních věznicích a ústavech pro výkon zabezpečovací detence z teoretického pohledu a v širších souvislostech. V praktické části obsah práce poskytuje statistické přehledy a porovnání některých údajů ve vybraných věznicích a vazebních věznicích.

Zajištění pořádku a kázně, zejména u osob ve výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby nebo výkonu zabezpečovací detence, je poněkud odlišné od způsobů užívaných v běžném životě a při výchově a chování jedince ve společnosti. Postoje,

názory a jednání odsouzených a obviněných jsou často i důsledkem předchozí výchovy v celém systému a velmi často i výsledkem přístupu jejich nejbližších a okolí k problematice výchovy.

Nekázeň lze považovat za problém jak ve školství, v životě, v práci a i ve vězeňském zařízení.

TEORETICKÁ ČÁST

1 KÁZEŇ Z PEDAGOGICKÉHO HLEDISKA

Bendl ve své knize uvádí: „V době, kdy píše Břetislav Foustka svou knížku „Ochrana dětství a mládí“ (vyšla v roce 1912), věnovanou z velké části ochraně dítěte před zvlí dospělých, ještě zřejmě netuší, že za zhruba sto let bude zapotřebí vážně uvažovat o ochraně dětí před dětmi či dokonce o ochraně dospělých před dětmi.“¹

Důkazem důležitosti pojmu kázně je množství literatury, která se zabývá tímto tématem, namátkou lze jmenovat například publikační činnost Zdeňka Matějčka.

Neukázněnost a nezvladatelnost je problémem v celém školství a výchovně vzdělávacím procesu. Proces je narušován tím, že výchovní a vzdělávací pracovníci velký vyučovací čas věnují redukci a eliminaci tohoto nežádoucího jednání a mají snahu nahradit výchovné procesy (i vzdělávací), které v rámci rodiny a nejbližších selhaly.

Množí se stížnosti učitelů na jedince, o kterých se dá konstatovat, že jsou nezvladatelní. Objevují se i případy, kdy tito jedinci přinášejí do školy nože a jiné zbraně a ohrožují svoje spolužáky a učitele. Prozatím média přinášejí informace o případech z Ameriky, kdy dojde k útoku vůči jedincům nebo skupinám s tragickými následky. Ale ani Evropa není podobných případů ušetřena. Pokud nedojde k řešení situace ve smyslu posílení pravomocí školy a učitelů ve vztahu k zajištění a prosazení kázně, může se tento trend přenést i do škol v České republice. Ostatně některé případy z uplynulých let dokazují, že prvotní vážné náznaky tohoto trendu jsou již dnes i u nás. Příkladem je pobodání učitele žákem, kdy takový případ je evidován i u nás.

Problematika kázně je velmi složitá a patří do oblasti sociálně patologických jevů. Ale určitá míra kázeňských problémů dosáhla hraničních hodnot a měla by vést odpovědné k řešení.

Podle Bendla je vývoj člověka určován nekonečným množstvím faktorů, které se různě sčítají, násobí a kombinují. Navíc zde působí princip svobody vůle, tzn. jedinec sám vybírá a hodnotí vlivy, které na něj působí. Cesta k dosažení kázně je obtížná, složitá a zároveň tvořivá. Jejím cílem je často bohužel jen dílčí zlepšení.²

Jednou z příčin náročnosti tohoto procesu, kterou zmiňuje, je skutečnost, že ne všechny děti vstupují do vzdělávacího systému již dobře vycívané, slušné

---

¹ BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. s. 26. ISBN 978-80-7387-436-0.

² BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-436-0.

a ukázněné už z rodiny, protože do školy chodí i děti ze sociálně zanedbaného či znevýhodněného prostředí, děti z rozvrácených rodin, děti s poruchami chování, apod. Tím s sebou každé dítě do školy přináší různé návyky, je ovlivněno z různých směrů – vliv zde má okolí, média, kamarádi, sousedi.³

Hartl uvádí, že kázeň je souborem opatření pro dodržení stanovených norem chování a je to jeden z cílů výchovy. K udržení stanovené kázně je vhodné používat kázeňské prostředky – může to být jak odměna, tak i trest. Odměna i trest se však dá považovat za doplňující výchovný prostředek, neboť hlavní výchova probíhá už v osobním působení rodičů a dětí a až následně pak učitelů a žáka.⁴

Efektivní použití kázeňských prostředků je podmíněno znalostí jedince, neboť každý jedinec je osobností a na každého jedince působí různé kázeňské prostředky jinak. Co je pro jednoho jedince trestem, může být pro druhého odměnou.

Matějček uvádí tři vrstvy odměn a trestů:

- a) tělesné jsou nejnižší vrstvou a jsou hmatatelné,
- b) duševní jsou psychologickým působením v pozitivním nebo negativním duchu,
- c) duchovní jsou nejvyšší vrstvou, jedná se o porozumění, odpuštění, apod.⁵

„Kázeň nelze vypreparovat ze sociální reality.“⁶

Protože fungujeme v širším společenském systému, nelze o kázni hovořit odděleně od pravidel, která vyžadují fungování společnosti. Existují normy, odlišné podoby mravů, tradic, zvyků a obyčejů v dané společnosti a to vše působí na fungování společnosti a na kázeň v jejím rámci.

Kázeň plní ve společnosti následující funkce:

- orientační – člověk ví, jak se má chovat a co může očekávat od ostatních,
- ochrannou – s dobrými zákony a jejich zachováváním se lidé cítí bezpečně,
- existenční – umožňuje člověku přežít,

---

³ BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-436-0.

⁴ HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178303-X.

⁵ MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém?*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-138-X.

⁶ BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. s. 18. ISBN 978-80-7387-436-0.

- sociotvornou – kázeň je předpoklad, aby mohla společnost normálně fungovat,
- výkonovou – kázeň zvyšuje výkon a efektivitu lidského počínání.⁷

„Funkce kázně ve společnosti a ve škole se překrývají.“⁸

Jak roste počet lidí ve skupině, stoupá i potřeba kázně. Každý si dovede představit několik set žáků v jedné školní budově, analogicky si pak lze představit několik set odsouzených v témže ohraničeném prostoru a s tím související potřebu kázně. Nezbytným předpokladem soužití je určitý řád a určitá kázeň. Je zde analogie taktéž například s armádou a nebo jakýmkoliv podnikem. Například výrobní proces strojírenské firmy, který se stává stále složitějším a komplikovanějším, vyžaduje od zaměstnanců nejenom odpovídající vzdělání, ale i vysokou míru pracovní kázně, sebeřízení a sebekontroly. Průběh výroby pak může narušit sebemenší nepozornost, povrchnost a nepořádnost, v horším případě pak vznikají škody až v řádech milionů.

Jak v pedagogické teorii, tak ve školní praxi jsou zdůrazňovány dvě funkce kázně uvnitř školy:

- a) kázeň zajišťuje žákům a učitelům bezpečí,
- b) kázeň vytváří prostředí podporující učení.⁹

Bohužel je nezbytné konstatovat, že v dnešní době se nedaří současné škole ochránit děti před nebezpečím drog, alkoholu, kouřením, šikanou, protože přijít do styku s drogami, být okraden, zmlácen, apod. se může přihodit člověku jak na ulici, tak ve škole.

Na druhou stranu, je nutné připomenout i heslo „všeho moc škodí“, neboť vždy záleží na míře kázně – při extrémní míře může docházet k potlačování tvořivosti a spontánnosti jedince.

---

⁷ BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-436-0.

⁸ BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. s. 25. ISBN 978-80-7387-436-0.

⁹ BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-436-0.

1.1 Trest

Trest je důležitý kázeňský prostředek, který ovlivňuje chování jedince a může ho naučit správným vzorcům chování nebo minimálně zastrašit od nevhodného chování.

Trest definuje řada autorů. Pro ilustraci vnímání trestu z různých úhlů pohledů jsou níže uvedeny některé z nich.

Pedagogický slovník uvádí definici, že trest je *„jedna z forem negativního motivačního působení na žáka ve škole i doma. Jde o záměrně navozený následek toho, že žák splnil nebo nesplnil uložené požadavky.“*¹⁰ Autor zde uvádí, že se jedná o záměrně navozený následek, tedy jedince čeká následná sankce, pouze pokud nesplní uložené požadavky.

Matějček se na trest dívá z pohledu individuality jedince a snaží se upozornit na jedinečnost lidské bytosti a s tím související individuální přístup *„trest zajisté není to, co jsme si jako trest pro dítě vymysleli, ale to, co dítě jako trest prožívá. Onen nepříjemný, tísnivý, zahanbující a ponižující pocit, kterého bychom se chtěli co nejdříve zbavit, a kterému bychom se chtěli rozhodně pro příště vyhnout.“*¹¹

Obecně potrestání potlačí nežádoucí reakci, přesto zde existuje nebezpečí v podobě skutečnosti, že účinek trestu není tak předvídatelný jako výsledek odměny. Odměna sděluje jedinci, aby opakoval, co udělal. Trest pouze říká, aby přestal, ale už nenásleduje nabídka alternativních možností. Odměna buduje správné chování, trest pouze potlačí špatné chování. Jedinec tak může špatné chování nahradit ještě horším.

Vedlejší účinky trestu, kdy trest vede ke strachu, odporu či agresi, ale nejsou důvodem, aby se tresty nemohly používat. Je však vhodné, aby současně s trestem došlo k přesměrování chování a byly nabídnuty žádoucí alternativy.¹²

Čáp, Mareš nahlízejí na trest z psychologického hlediska - uvádí, že tresty patří k nejběžnějším výchovným prostředkům, které mají význam i v obecné psychologii a ve fyziologii. Trest vymezují jako působení (rodičů, vychovatelů...), které je spojeno s určitým chováním či jednáním vychovávaného. Vyjadřuje negativní společenské hodnocení chování nebo jednání. Vychovávaný je omezen v některé ze svých potřeb. Trest mu přináší nelibost či újmu nebo frustraci.¹³

---

¹⁰ PRŮCHA, J., E. VALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. s. 262. ISBN 80-7178-579-2.

¹¹ MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém?*. Praha: Portál, 1995. s. 26. ISBN 80-7178-138-X.

¹² BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-436-0.

¹³ ČÁP, J. a J. MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.

Trest plní dvě funkce:

- a) informační – upozornění na nesprávné chování,
- b) motivační – trest navozuje motivační konflikt, je to pro jedince frustrující zážitek.¹⁴

Lze zde vysledovat i třetí funkci a tou je pocit, že k trestanému má okolí negativní osobní vztah, že k němu cítí nedůvěru.

Matějček uvádí odlišný pohled na to, jaké funkce by měl trest mít:

- a) napravit škodu,
- b) zabránit, aby se nežádoucí chování opakovalo,
- c) zbavit viníka pocitu viny.¹⁵

1.2 Odměna

Výraz odměna vyvolává v mnoha lidech pozitivní emoce – vzpomínky například na to, jak byl někdo pochválen nebo dostal odměnu sladkou či finanční. U některých jedinců se může s tímto výrazem objevit pocit nespravedlnosti, vzpomínky na křivdu, že byl pochválen někdo jiný, apod.

Každý autor, který definuje odměny, se na ně dívá trochu jinak. Průcha vidí odměnu jako jednu z forem pozitivního motivačního působení a záměrně navozený následek splnění uložených požadavků nebo následek dobrého výkonu z vlastní iniciativy.¹⁶

Matějček se dívá na odměnu z pohledu individuality jedince a upozorňuje na skutečnost, že pro každého jedince je odměnou něco jiného. Odměna má být příjemným, povznášejícím pocitem uspokojení, který bychom si rádi co nejdéle udrželi a znovu zopakovali.¹⁷

Čáp a Mareš se dívají na odměnu ve speciálně výchovných a společenských souvislostech a je to podle nich takové působení, které je spojené s určitým chováním

---

¹⁴ PRŮCHA, J.,E. VALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.

¹⁵ MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém?*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-138-X.

¹⁶ PRŮCHA, J.,E. VALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.

¹⁷ MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém?*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-138-X.

či jednáním jedince, které vyjadřuje kladné společenské hodnocení tohoto chování či jednání a jedinci přináší uspokojení některých jeho potřeb.¹⁸

Kopřiva vnímá odměnu jako nerovnocenný vztah dvou lidí, kdy ten nadřazený donutí podřazeného k jednání, které by jinak nekonal bez očekávání odměny.¹⁹

Odměny lze dělit mnoha způsoby, například Čáp a Mareš dělí odměny na:

- a) hmotné – například formou věcných nebo peněžních dáreků,
- b) nehmotné – kladné hodnocení formou pochvaly, úsměvu, projevu sympatie, apod.,
- c) hmotné i nehmotné – umožnění nějaké činnosti či zážitku, po kterém jedinec toužil.²⁰

Odměna plní dle Průchy dvě základní funkce:

- a) informační – jedinec je informován o správnosti svého chování, postupu či výsledku,
- b) motivační – tj. příjemný pocit, který odměna vyvolala, má navodit pocit úspěchu, aby se jedinec motivoval k opakování činnosti.²¹

Odměna může v jedinci vyvolat ještě třetí funkci, kdy chápe odměnu jako vyjádření pozitivního vztahu ke své osobě.

Aby odměna tyto zásadní funkce splnila musíme dbát podle Čapka na následující:

- a) četnost pochval – mělo by docházet k postupnému snižování pochval,
- b) intenzita pochval – rozdělovat pochvaly adekvátně k činu,
- c) spojení pochvaly s činem – pochvala by měla být udělena co v nejkratším časem po skutku.²²

---

¹⁸ ČÁP, J. a J. MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.

¹⁹ KOPŘIVA, P., J. NOVÁČKOVÁ, D. NEVOLOVÁ a T. KOPŘIVOVÁ. *Respektovat a být respektován*. Spirála, 2008. ISBN 978-80-904030-0-0.

²⁰ ČÁP, J. a J. MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.

²¹ PRŮCHA, J., E. VALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2.

²² ČAPEK, R. *Odměny a tresty ve školné praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1718-0.

1.3 Zásady při použití kázeňských prostředků

Oblast kázeňských prostředků je velmi diferencovaná a bohatá. Ovšem často dochází ke ztotožňování kázeňských prostředků s tresty, což zřejmě svědčí o tom, že mnozí lidé považují trest za jedinou účinnou metodu.

V dané situaci není vždy jednoduché zvolit vhodný kázeňský prostředek a zejména se musí při udělování odměn a trestů přistupovat k jedinci individuálně.

Hlavní zásady používání kázeňských prostředků dle Matějčka:

- přiměřenost – z hlediska osobnosti i věku jedince,
- srozumitelnost – jedinec by měl přesně vědět, proč je chválen nebo trestán,
- různorodost – při opakování stejného kázeňského prostředku dojde k neefektivitě použití,
- stupňování – tresty i odměny se mají adekvátně stupňovat,
- důslednost – v použití odměny či trestu v dané situaci.²³

Následující zásady dle Bendla se některé částečně překrývají, navazují na sebe a přechází plynule v druhé:

- zásada vědeckosti – budování kázně a mravní výchovy má být postaveno na vědách, jako je pedagogika, psychologie a sociologie,
- zásada kázeňského optimismu – optimistický přístup ve smyslu možností výchovy ke kázni a ve smyslu důvěry v žáka, nelámat nad neukázněnými jedinci hůl, ale věřit v možnost nápravy,
- zásada kázeňské cílevědomosti – nutnost jasné představy o podobě kázně, zaměření výchovy na určitý cíl,
- zásada srozumitelnosti – prostředky by měli být srozumitelné, jedinec by měl vědět, proč je trestán, zač je trestán, za co je odměněn,
- zásada upřímnosti – s neupřímností, vypočítavostí, nezájmem se nedá dlouho fungovat,
- zásada jednotného přístupu – nutnost jednotných požadavků na chování, jednotného uplatňování kázeňských prostředků,
- zásada přiměřenosti – přiměřenosti z hlediska věku, přiměřenosti z hlediska individuální zvláštnosti jedince,

---

²³ MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém?*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-138-X.

- zásada umírněnosti v používání kázeňských prostředků – dle zásady nic se nemá přehánět,
- zásada spravedlnosti – nutnost zohledňovat individuální posun jedince v chování,
- zásada postupnosti – ve výchovném procesu by měla být systémovost, přechody v rámci metod by měly být postupné,
- zásada soustavnosti – s kázní je nutné pracovat soustavně, nepřetržitě, ne pouze nahodile,
- zásada trpělivosti – trpělivost je v mnoha případech úkol nadlidský,
- zásada náročnosti a úcty k osobnosti žáka – přísný učitel = náročný a důsledný učitel,
- zásada důslednosti – při výchově jedna z nejdůležitějších věcí,
- zásada orientace na kladné rysy a otlacení rysů záporných – soustředění na projevy žádoucího chování a myšlení,
- zásada komplexního rozvoje osobnosti žáka – nutnost působit na různé stránky žákovy osobnosti,
- zásada výchovy kolektivem – je důležité, aby sociální prostředí podporovalo výchovné cíle,
- zásada spojení teorie s praxí – propojením teorie s praxí se zvyšuje účinnost,
- zásada bohatosti a členitosti kázeňských prostředků – stereotypní opakování postupu vede ke snížení účinku.²⁴

---

²⁴ BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-436-0.

2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Historie a úkoly Vězeňské služby České republiky

Vězeňská služba České republiky (dále jen „VS ČR“) vznikla zákonem číslo 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky, resp. nevznikla organizačně, ale byla transformována ze Sboru nápravné výchovy České republiky. Transformační procesy od roku 1989 pro tento sbor a později službu přestavovaly i přechod k žádoucím a novým demokratickým podmínkám. Při federálním uspořádání vězeňství bylo ve správě jednotlivých států. Nový zákon o Vězeňské službě a justiční strážci formálně zřídil novou organizační složku státu, jejímž cílem bylo a je zajišťovat výkon vazby, výkon trestu odnětí svobody a nově i výkon zabezpečovací detence, dále zajišťovat ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudu a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. VS ČR je ozbrojeným bezpečnostním sborem řízeným generálním ředitelem, kterého jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti. Zákon rovněž stanoví, že je správním úřadem a účetní jednotkou.

VS ČR je tvořena organizačními jednotkami, konkrétně generálním ředitelstvím, vazebními věznicemi, věznicemi, ústavy pro výkon zabezpečovací detence a Institutem vzdělávání. Všechny organizační jednotky jsou řízeny generálním ředitelstvím, které zabezpečuje plnění společných úkolů, metodickou činnost a kontroluje plnění úkolů.

Zákonem jsou vymezeny i úkoly VS ČR, mezi které mimo jiné patří, s přihlédnutím k obsahu diplomové práce, prostřednictvím programů zacházení soustavně působit na osoby ve výkonu trestu a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění. K dalším úkolům, které lze považovat za přímo se vztahující k obsahu této práce patří správa a střežení vazebních věznic a věznic a odpovědnost za dodržování zákonem stanovených podmínek ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Obsahem zákona je určeno i řízení VS ČR, dále povinnosti a oprávnění příslušníků, jsou zde vyjmenovány donucovací prostředky a podmínky jejich použití včetně použití střelné zbraně a i omezení. Zákon vymezuje i povinnosti a oprávnění příslušníků justiční stráže, dále obsah určuje povinnosti a podmínky k vedení evidencí

osob ve výkonu trestu, výkonu vazby a zabezpečovací detence a dále i například k podmínkám hospodářské činnosti VS ČR.²⁵

2.1.1 Zaměstnanci Vězeňské služby České republiky

Vězeňský personál tvoří občanští zaměstnanci a příslušníci VS ČR. Z pedagogického hlediska je vhodnější rozlišení vězeňského personálu na tři základní skupiny:

- a) vedoucí pracovníci,
- b) administrativně – technický personál služeb,
- c) vězeňský personál v přímém výkonu služby.

Pojem vedoucího pracovníka je ve vězeňských zařízeních obdobný pojmu vedoucího pracovníka v jiných organizacích a institucích. Ve vězeňství se jedná o osoby ve funkci generálního ředitele, jeho náměstků a odborných ředitelů, a ve věznicích jsou za vedoucí pracovníky označováni ředitel, jeho náměstci, vedoucí oddělení. Administrativně – technický personál a personál služeb má ve věznicích shodné úkoly jako obdobný personál v jiných organizacích – např. zajišťuje úkoly na úseku zásobování, údržby, evidence, energetiky nebo zabezpečení personálních činností. Zásadní penologický význam má vězeňský personál v přímém výkonu služby. Ten lze rozdělit na vězeňskou stráž a personál zabezpečující zacházení s vězni v užším slova smyslu. Ten je zodpovědný za vlastní resocializační činnost, za převýchovu vězňů a jejich nápravu. Do této skupiny patří především dozorcí, vychovatelé a specialisté.²⁶

Dozorci dozírá na to, aby trest odnětí svobody, popřípadě vazba, byla vykonávána dle platného vnitřního řádu konkrétní organizační jednotky (věznice nebo vazební věznice). Svou činnost vykonává za pomoci zákonných prostředků, při kterých musí respektovat lidskou a občanskou důstojnost vězněných osob a jeho jednání musí být v rámci platného zákona o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky.

Mezi hlavní pracovní náplň vychovatelů patří zacházení s odsouzenými ve výkonu trestu odnětí svobody. Zajišťují vše potřebné k plnění takového programu zacházení.

---

²⁵ Zákon č. 555 ze dne 17. listopadu 1992, o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1992, částka 112. Dostupné z ASPI.

²⁶ MAŘÁDEK, V. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-002-5.

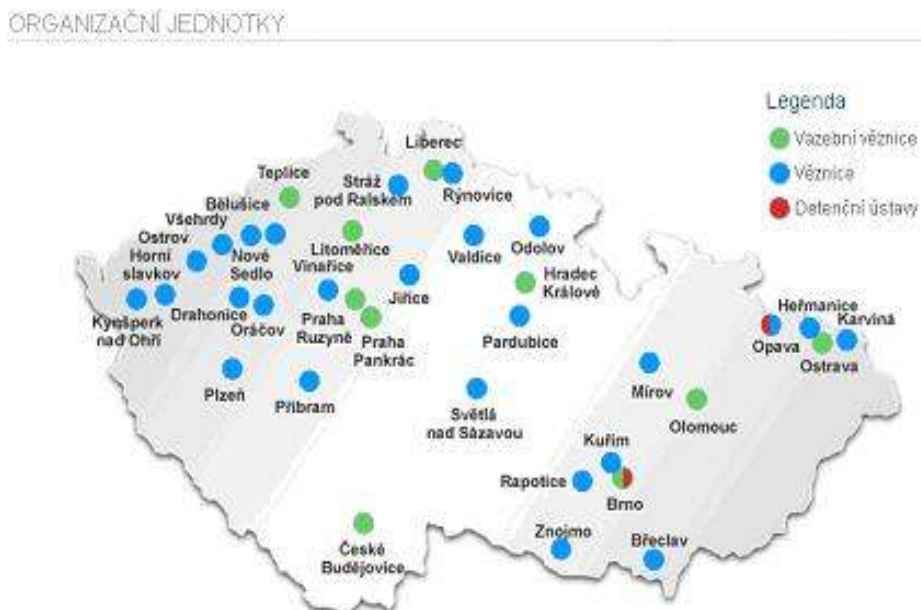
Za specialisty jsou považováni psychologové, speciální pedagogové, sociální pracovníci, eventuálně sociologové. Mezi externí specialisty patří psychiatři a mohli bychom zde zařadit i duchovní, jako zástupci různých církví, kteří ve věznicích a vazebních věznicích vykonávají tzv. duchovenskou činnost.²⁷

2.1.2 Zařízení Vězeňské služby České republiky

V České republice existují vězeňská zařízení pouze jako státní instituce, které zajišťující zacházení s vězni. V současné době existuje 36 organizačních jednotek, které se dělí na tři typy:

- a) vazební věznice,
- b) věznice,
- c) speciální vězeňská zařízení (vězeňské nemocnice, zabezpečovací detence).

Obrázek 1: Organizační jednotky

Zdroj: VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Organizační jednotky*. [online]. © 18.12.2009 [cit.2012-19-12]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/oj/>

²⁷ HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: VŠERS, 2006. ISBN 80-86708-30-6.

Profilaci v podmínkách VS ČR resp. profilaci vazebních věznic a věznic lze přeložit jako stanovení základních typů věznic s možností zřídit oddělení různých základních typů. V rámci této profilace jsou zohledněny bezpečnostní podmínky a opatření, způsob a možnosti ubytování, způsoby zacházení, možnosti pracovního uplatnění a vůbec celý edukační proces. Často jsou tyto podmínky dány historicky a mnohdy obtížně měnitelné při reakci na změněné podmínky. V praxi neexistuje tzv. „čistý“ typ věznice, tedy věznice nebo vazební věznice, kde by byl pouze výkon trestu v jedné kategorii (např. pouze v ostraze), nebo pouze výkon vazby (ve vazebních věznicích). Existují i případy, kdy v rámci věznic a zabezpečování výkonu trestu jsou v těchto umístěna zvláštní oddělení pro výkon vazby (např. Ostrov, Břeclav a další). Oproti tomu jsou i vazební věznice, určené pro výkon vazby a současně jsou zde oddělení pro výkon trestu i v různých typech věznic (s dohledem, s dozorem, ostrahou). Jako příklad lze uvést Vazební věznici České Budějovice.

Cílem profilace je dokonalé využití všech kapacit s přihlédnutím k dalším okolnostem a zejména typu věznice v souvislosti se zajištěním bezpečnosti. Profilace je odrazem i způsobu zajištění vnitřní i vnější bezpečnosti. Profilací lze reagovat i např. na změny v trestní politice a počty vězňů v jednotlivých typech (nebo počty obviněných).

Cílem vnitřní diferenciací je využívání motivačních činitelů při resocializačním procesu u odsouzených a tím i podpora směřující k naplňování účelu výkonu trestu odnětí svobody.

K tomuto účelu jsou stanoveny zásady vnitřní diferenciací ve věznicích a vazebních věznicích a jejím smyslem je zařazování (zařazení) odsouzených do tří přístupných skupin. K zařazení slouží přístup k naplňování stanoveného cíle programu zacházení, chování, jednání, postoje ke spáchanému trestnému činu a celkovému přístupu k plnění povinností v průběhu výkonu trestu.

Jejím hlavním cílem je motivovat odsouzené k aktivnímu a zodpovědnému přístupu. Vnitřní diferenciací se liší v závislosti na typu věznice. V mírnějších typech věznic (dohled, dozor) jsou mnohdy uplatňovány pouze dvě skupiny vnitřní diferenciací. Důvodem je charakter a narušení těchto osob. Motivační činitelé tvoří ucelený systém pozitivní motivace odsouzených v rámci progresivity výkonu trestu a podporují žádoucí postoje a dovednosti odsouzeného a tím ve svém důsledku vedou ke snižování rizik a k úspěšné resocializaci.

K zajištění jednotného postupu a systému v rámci všech věznic a vazebních věznic, jsou interně rozpracovány motivační činitelé v jednotlivých typech věznic a po

jednotlivých skupinách vnitřní diferenciaci (I., II., III.). V rámci těchto vnitřních skupin jsou odstupňovány motivační činitelé. Například ve III. skupině vnitřní diferenciaci ve věznicích s ostrahou není žádný motivační činitel, ve II. skupině lze rozsah sledování televizního vysílání rozšířit do 23 hodin a lze také umožnit jednorázový nákup do výše 600,-Kč.

2.2 Výkon trestu odnětí svobody

Výkon trestu odnětí svobody ve věznicích a ve zvláštních odděleních vazebních věznic upravuje zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, v platném znění (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“). Podrobnější pravidla pro výkon trestu odnětí svobody i způsob zacházení a s tím spojená práva a povinnosti odsouzených stanoví vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „řád výkonu trestu“).

Ve výkonu trestu odnětí svobody musí být respektovány základní principy, které jsou obsaženy v Ústavě ČR, Listině základních práv a svobod a v mezinárodních úmluvách, kterými je Česká republika vázána. Základní principy, které jsou uvedené v Evropských vězeňských pravidlech stanovují, že trest odnětí svobody se má provádět za takových materiálních a mravních podmínek, které zabezpečují respekt k důstojnosti člověka. Evropská vězeňská pravidla mají být aplikována nestranně, bez jakékoliv formy diskriminace. Je důležité respektovat i náboženské vyznání a mravní principy skupiny, ke které vězeň náleží.

Základní funkce trestu je v penologii označována jako regulativní funkce. V trestním zákoně je uvedeno: *„Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život a tím působil výchovně i na ostatní členy společnosti.“*²⁸

Uvedený účel trestu má odstrašit pachatele od páchání další trestné činnosti a odradit i všechny ostatní od podobného jednání. Současně jeho cílem je zájem na vedení řádného způsobu života.²⁹

---

²⁸ Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11. Dostupné z ASPI.

²⁹ MARÁDEK, V. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-002-5.

2.2.1 Povinnosti odsouzených osob

Povinnosti odsouzených jsou upraveny v zákoně o výkonu trestu odnětí svobody³⁰. Omezení vyplývající z trestu odnětí svobody začínají u povinnosti podrobit se pravomocnému odsuzujícímu rozsudku k trestu a následně nástupu do výkonu trestu odnětí svobody. Jedná se samozřejmě o nejpřísnější trest v našem trestním řádk, jelikož je omezena svoboda. Soudem určený trest tedy musí chránit společnost před pachateli trestných činů, což u nepodmíněného trestu odnětí svobody je naplněno doslovně, jelikož odsouzení jsou od společnosti odděleni do samostatně spravovaných prostor. Tím je zajištěna ochrana společnosti. Ale není výjimkou, že i v místech výkonu trestu dochází k páčání trestných činů.

Odsouzený je povinen podrobit se omezením některých práv a svobod, jejichž výkon by byl v rozporu s účelem výkonu trestu nebo která nemohou být vzhledem k výkonu trestu uplatněna. Z těchto důvodů jsou omezena práva a svobody na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, svobodu pohybu a pobytu, zachování listovního tajemství a právo svobodné volby povolání. Odsouzení nemají právo po dobu výkonu trestu podnikat, provozovat jinou hospodářskou činnost a nemohou se sdružovat ve spolcích, společnostech a jiných sdruženích.

Kromě omezení jsou odsouzení zatíženi určitými povinnostmi, jako např. dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy pracovníků Vězeňské služby, řádně plnit pracovní úkoly v případě zařazení do zaměstnání. Odsouzený má povinnost pracovat, pokud je k práci zdravotně způsobilý a byl zařazen do práce. Odsouzení musejí šetrně zacházet se svěřenými věcmi, dodržovat zásady slušného chování vůči všem lidem, s nimiž přicházejí do kontaktu, zachovávat ustanovení vnitřního řádu atd. Odsouzenému je zakázáno vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, hrát hry o peníze, věci, služby nebo o jiné úkony. Nemůže se nechat tetovat nebo tetovat sebe nebo jinou osobu. Odsouzený je povinen podrobit se jak osobní prohlídce, a to z důvodu zajišťování vnitřního pořádku ve věznicí nebo aby při sobě neměl věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu, tak i kontrole svých osobních věcí. S těmito prohlídkami souvisí i lékařské, kde je povinen podstoupit vstupní, periodické, mimořádné, výstupní prohlídky, včetně diagnostických a laboratorních vyšetření a očkování. Pokud

---

³⁰ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

onemocní, stane se mu úraz nebo je zraněn, má odsouzený povinnost to neprodleně ohlásit zaměstnanci VS ČR. Zákonodárce v tomto zákoně pamatoval i na zákaz předstírání poruchy zdraví nebo úmyslného poškození zdraví.

Velmi zásadní je povinnost odsouzeného hradit náklady výkonu trestu odnětí svobody. Existuje však řada výjimek, kdy může ředitel věznice od vymáhání náhrad nákladů výkonu trestu upustit.

2.2.2 Práva odsouzených osob a jejich ochrana

Práva odsouzených a jejich ochrana se řídí zákonem o výkonu trestu odnětí svobody³¹. V první řadě zde stanovena rovnost v právech všem odsouzeným, čili z toho vyplývající zákaz diskriminace u osob ve stejném postavení – postavení vězně. Na zachování práv odsouzených, která mají ve výkonu trestu odnětí svobody, jsou povinni dbát samozřejmě zaměstnanci VS ČR. Odsouzený smí k uplatnění stanovených práv a k ochraně oprávněných zájmů podávat stížnosti a žádosti orgánům příslušným k jejich vyřízení. K tomu, aby stížnosti a žádosti byly příslušným orgánům odeslány a aby s nimi jiné než oprávněné osoby nezacházely, stanoví ředitel věznice okruh zaměstnanců VS ČR a pověřil je přebíráním, odesíláním a evidencí těchto písemností a vytvoří další nutné podmínky k jejich doručení. S tímto souvisí také úprava v řádu výkonu trestu odnětí svobody³², kde jsou vyjmenovány mezinárodní organizace a organizace, kterým lze adresovat stížnosti a žádosti k uplatnění práv a oprávněných zájmů odsouzených. Může se jednat o státní orgány České republiky i o mezinárodní organizace.

2.3 Výkon vazby

Výkon vazby upravuje zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, v platném znění (dále jen „zákon o výkonu vazby“). Podrobnější pravidla pro výkon vazby i způsob zacházení a s tím spojená práva a povinnosti obviněných stanoví vyhláška

---

³¹ Zákon č. 169 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

³² Vyhláška č. 345 ze dne 21. prosince 1999, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 110. Dostupné z ASPI.

Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby (dále jen „řád výkonu vazby“).

Pokud je jedinec obviněn ze spáchání trestného činu, může soud rozhodnout o vzetí do vazby jen z důvodů, které vymezuje trestní řád. Existují tři vazební důvody, jestliže z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že :

- a) uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul,
- b) bude působit na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání,
- c) bude pokračovat v trestné činnosti, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.³³

Místem pro výkon vazby jsou vazební věznice nebo zvláštní oddělení, která jsou zřízena ve věznicích.

Účel výkonu vazby se liší od účelu výkonu trestu odnětí svobody tím, že jeho cílem není resocializace a převýchova, ale pouze naplnění tří popsaných důvodů pro které byl obviněný vzat do vazby. Výkon vazby je postaven na zásadě, že dokud není pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu vyslovena vina, nelze na toho, kdo byl vzat do vazby, hledět jako by byl vinen. Proto během vazby smí být obviněný podroben jen těm omezením, která jsou nutná ke splnění účelu vazby z hlediska jejího důvodu a k zachování stanoveného vnitřního pořádku a bezpečnosti. V souladu s uvedeným nesmí být ve výkonu vazby ponižována lidská důstojnost obviněného a nesmí být podrobován fyzickému ani psychickému nátlaku.³⁴

2.3.1 Povinnosti obviněných osob

Povinnosti obviněných osob jsou upraveny v zákoně o výkonu vazby³⁵ a v řádu výkonu vazby³⁶. Obviněný má povinnost se podrobit osobní prohlídce při přijetí do

---

³³ Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961, o trestní řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1961, částka 66. Dostupné z ASPI.

³⁴ MAŘÁDEK, V. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-002-5.

³⁵ Zákon č. 293 ze dne 10. listopadu 1993, o výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1993, částka 74. Dostupné z ASPI.

vazby, při přemístění mimo věznici nebo při podezření, že má u sebe věc, jejíž držení je ve vazbě zakázáno. Dále je povinen dodržovat řád výkonu vazby a vnitřní řád věznice, plnit příkazy a pokyny zaměstnanců VS ČR, šetřit majetek věznice a ostatních obviněných a chovat se slušně ke všem osobám, se kterými přijde do styku. Obviněný nesmí navazovat nedovolené styky s jinými obviněnými nebo s osobami na svobodě, vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, dále vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku. Obviněnému je zakázáno tetovat sebe nebo jinou osobu, anebo nechat se tetovat.

Mezi další povinnosti obviněných patří umožnit kontrolu svých osobních věcí, podřídit se úkonům, které souvisejí s jeho identifikací, v případě nemoci nebo úrazu musí tyto skutečnosti neprodleně ohlásit zaměstnanci VS ČR. V případě, že existují okolnosti, které mohou způsobit vážné ohrožení bezpečnosti jemu samotnému, spoluobviněným nebo věznici, pokud se o nich dozví nebo je zjistil, je povinností obviněného oznámit toto neprodleně zaměstnanci VS ČR. Dále mezi povinnosti patří dodržovat zásady hygieny, strpět opatření, která jsou nezbytná k zamezení případné výroby, držení nebo zneužívání omamných a psychotropních látek a jedů ve věznici, uhradit náklady zdravotní péče provedené nad rámec péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění.

K zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti ve věznici, jsou orgány VS ČR oprávněny použít proti obviněnému, odmítajícímu plnit své povinnosti, donucovací prostředky.

2.3.2 Práva obviněných osob a jejich ochrana

Obviněným je přiznána řada práv, které jsou upraveny ve stejných předpisech jako povinnosti odsouzených osob. Týkají se stravování, vystrojování, korespondence návštěv, duchovní a sociální služby, uspokojování kulturních potřeb, péče o zdraví a zaměstnávání. Výkon práv obviněných zajišťuje VS ČR, která při tomto zajišťování spolupracuje s ostatními státními orgány, orgány územní samosprávy a s dalšími subjekty. Způsob realizace práv obviněných v jednotlivých vazebních věznicích nebo ve zvláštních odděleních věznic stanoví ředitel věznice. Podrobnosti týkající se práv

---

³⁶Vyhláška č. 109 ze dne 24.dubna 1994, kterou se vydává řád výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1994, částka 36. Dostupné z ASPI.

jsou uvedeny ve vnitřním řádu, který se vyvěšuje na jednotlivých celách nebo v jiných obviněným běžně přístupných prostorách.

Obviněný může k ochraně svých práv podávat žádosti a stížnosti ke státním orgánům České republiky.

Obviněný ve výkonu vazby má právo na ochranu své osobnosti před neoprávněným násilím, jakýmkoliv projevy ponižování lidské důstojnosti, urážkami nebo výhrůzkami. Zaměstnancům VS ČR je uložena povinnost každý takový zjištěný případ oznámit příslušným orgánům a učinit neprodleně nezbytná opatření k zamezení takového jednání.

Pokud o to obviněný požádá, musí mu být bez zbytečného odkladu umožněna rozmluva s ředitelem věznice nebo s jeho zástupcem, zpravidla do jednoho týdne, v naléhavých případech bezodkladně. Naléhavost rozmluvy posuzuje ředitel věznice nebo jeho zástupce podle důvodů žádosti o rozmluvu.

2.4 Výkon zabezpečovací detence

Výkon zabezpečovací detence je novým institutem, který má oporu v zákoně č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence. Cílem a smyslem zabezpečovací detence je motivovat a připravit osoby (dále jen „chovance“) k zahájení případné terapie v ústavním ochranném léčení. Pobyt v zabezpečovací detenci směřuje k tomu, aby se chovanec zamyslel nad svými postoji a vzorci chování a usiloval o jejich změnu a uvědomil si svoji odchylku a nebezpečnost pro společnost. U některých skupin chovanců, prakticky neovlivnitelných, je cíl působení omezen na izolaci od společnosti a zajištění důstojného pobytu v detenci.

Zjednodušeně řečeno, osoby umístěné soudem k výkonu zabezpečovací detence jsou jedince, kteří s ohledem na svoji duševní, fyzickou a sociální úroveň nejsou schopni si uvědomit a vykonávat řádný trest odnětí svobody. Jedinou ochranou společnosti v tomto případě je umístění do zabezpečovací detence.

Základním prostředkem působení je proces sociálního učení doplněný případně jinými metodami (např. psychoterapeutické, socioterapeutické). V případě příjmů chovanců do detenčního ústavu absolvují úkony příjmacího oddělení a je realizováno široké vstupní posouzení. Na základě výsledků jsou zařazeni do jedné ze skupin:

- a) psychotici,
- b) mentální retardace,

- c) sexuální deviace,
- d) poruchy osobnosti.

Pro každou dílčí skupinu jsou stanoveny specifické programy, metody a formy působení, které jsou významně odlišné od podmínek výkonu trestu nebo výkonu vazby.

V současné době jsou v rámci VS ČR pouze 2 ústavy pro výkon zabezpečovací detence. Jeden je zřízen ve Vazební věznici Brno a druhý je ve Věznici Opava. Prognózy dalšího vývoje počtů osob umístěných ve výkonu zabezpečovací detence nelze odhadnout.

3 KÁZEŇSKÁ PRAXE VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

3.1 Pojmy v kázeňské praxi

K objasnění procesů, které jsou součástí kázeňské praxe, je potřeba objasnit související terminologii³⁷.

Kázeňskou pravomoc lze charakterizovat jako institut, kterým je delegace určitých pravomocí na určité funkční nebo pracovní zařazení, které dává právo (ale i povinnost) udělovat kázeňské odměny a ukládat kázeňské tresty v souladu se zákonnými, prováděcími a interními předpisy. Tato pravomoc představuje důležitý nástroj, který slouží k zajištění pořádku a kázně v místech výkonu vazby, výkonu trestu nebo v zabezpečovací detenci. Současně je jedním z nejvýznamnějších nástrojů, kterým je pozitivně ovlivňován proces působení na vězněné osoby.

Struktura a systém kázeňských odměn a trestů je kontinuálně propojen a při jeho využití je nutno bezpodmínečně respektovat ustanovení příslušných zákonů o výkonu vazby a výkonu trestu a rovněž je nutno striktně respektovat určený rozsah pravomocí. Celý systém a struktura tvoří prostředky kázeňské praxe.

Dodržování struktury a systému je povinností zaměstnanců, kteří disponují určenými pravomocemi, které aplikují při kázeňském řízení, tedy v procesu řízení od jeho počátku (od obdržení návrhu) až do vykonání trestu včetně nebo realizaci odměny.

Proces, kterým se získává a shromažďuje a hodnotí důkazy je nazýván dokazováním. Jeho cílem je zjištění nebo ověření, zda se čin resp. skutek, který představuje přestupek opravdu stal a kdo jej spáchal (obviněný nebo odsouzený).

Všeckrá důkazní zjištění a všechny ostatní okolnosti musí být uvedeny tak, aby bylo možno je dále využít a objektivně (správně) posoudit. Tyto zjištění je nutno posuzovat jak jednotlivě tak i v kontextu všech souvislostí, aby byly důkladně objasněny. Stručně lze hovořit o důkazních prostředcích, které určují správnou kvalifikaci jednání.

Důkazy jsou především předměty, kterými byl skutek spáchán nebo předměty, na nichž byl skutek spáchán. Jedná se o takzvané věcné důkazy. Dále to mohou být

---

³⁷ Nařízení generálního ředitele VS ČR, č. 16/2010, kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců VSČR při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými. Dostupné z ASPI.

důkazy i listinné, které mají přímý vztah ke skutku. Například záznamy v knihách, protokoly, výpovědi, zprávy různého druhu včetně lékařských zpráv apod.

Kázeňské řízení má zabránit nežádoucímu jednání a současně i posilovat žádoucí jednání a motivovat k plnění programu zacházení a takovému výsledku, kdy v závěru nebo i dříve můžeme konstatovat, že byl naplněn účel výkonu trestu odnětí svobody a proces resocializace. Kázeňské řízení je regulačním prostředkem.

V kázeňské praxi se mohou vyskytnout i jednání, které jsou společensky velmi žádoucí a výjimečné a označit je lze jako příkladný čin. Může to být likvidace požáru, záchrana lidského života, odvrácení škody na zdraví, majetku apod.

Součástí procesu kázeňské praxe je i zahlazení kázeňského trestu a to osobami, které jsou k tomuto oprávněny kázeňskou pravomocí. Mohou tak v odůvodněných případech zahladit dříve uložený kázeňský trest.

Účastníkem kázeňského řízení je osoba odsouzeného, obviněného nebo chovance případně poškozený, je-li součástí procesu.

V praxi lze realizovat i společné řízení, kdy může docházet k řešení více návrhů nebo záznamů. V tomto procesu je ale vydáno vždy pouze jediné rozhodnutí, které zohledňuje všechny návrhy nebo záznamy.

3.2 Kázeňská praxe a legislativa

Kázeňská praxe v přímé činnosti a využití vyžaduje respektování obecných zásad, které jsou obsahem příslušného zákona, vyhlášek ministerstva spravedlnosti a interních předpisů VS ČR, a současně musí být respektovány principy pedagogicko psychologického charakteru resp. pedagogicko psychologické zásady.

Osoby, vůči kterým je užíváno v podmínkách vězeňství kázeňské praxe, představují osoby svým způsobem výjimečné, u kterých v minulosti selhal pedagogický a výchovný proces. Proto resocializační proces a s tím spojená kázeňská praxe je výrazně ovlivněna mírou narušení osobností těchto jedinců.

Právní předpisy upravující výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby a výkon zabezpečovací detence:

- zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (z.č. 169/1999 Sb.),

- vyhláška ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody č. 345/1999 Sb.),
- zákon o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů (z.č. 293/1993 Sb.),
- vyhláška ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu vazby (č. 109/1994 Sb.),
- zákon o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů (z.č. 129/2008 Sb.),
- nařízení ministra spravedlnosti č. 6/2008 o zřízení ústavů pro výkon zabezpečovací detence,
- nařízení generálního ředitele VS ČR č. 15/2009, kterým se stanoví podrobnosti výkonu zabezpečovací detence,
- nařízení generálního ředitele VS ČR č. 16/2010, kterým se stanoví podmínky a postup zaměstnanců Vězeňské služby ČR při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými, (dále jen „NGŘ VS ČR č. 16/2010“),
- nařízení generální ředitelky VS ČR č. 32/1999, kterým se zmocňují zaměstnanci Vězeňské služby ČR k výkonu kázeňské pravomoci nad odsouzenými (dále jen „NGŘ VS ČR č. 32/1999“).

V souvislosti s legislativou kázeňské praxe nelze nezmínit i Evropská vězeňská pravidla. Jedná se o doporučení Výboru ministrů členskými státy Rady Evropy s odkazem na Evropskou úmluvu o lidských právech a precedenční právo Evropského soudu pro lidská práva, dále s odkazem na práci Evropského výboru pro zamezení

mučení a nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání, kdy tato pravidla byla doporučena vládám členských států.³⁸

Obsahem je doporučeno státům EU:

- řídit se ve své legislativě, politice a praxi Evropskými vězeňskými pravidly,
- zajistit překlad těchto pravidel a zabezpečit jejich distribuci (zejména mezi osudnými orgány, vězeňskými pracovníky a jednotlivými vězni.

Obsah Evropských vězeňských pravidel řeší mimo jiné i oblast disciplíny a trestu. Stanoví obecné zásady, jejichž dodržování musí být zajištěno. Současně přesně vymezují, co musí v této oblasti řešeno v národní legislativě a také i to, co musí být poskytnuto vězni v souvislosti s kázeňským řízením.

3.3 Kázeňský prostředek - trest

Kázeňské tresty lze uložit pouze v souladu se zněním zákona o výkonu trestu odnětí svobody³⁹.

Kázeňský trest je možno uložit odsouzenému pouze za spáchaný kázeňský přestupek, kterým dojde k zaviněnému porušení zákonem stanovené povinnosti nebo povinnosti uložené na základě zákona a porušení pořádku nebo kázně při výkonu trestu odnětí svobody.

Mnohdy se ozývají názory a i ze strany právní veřejnosti, že je možno uložit kázeňský trest pouze při porušení povinností uložených zákonem, tedy už ne porušením povinnosti uložené na základě obsahu nižšího právního předpisu resp. nižší právní síly (např. řád výkonu trestu odnětí svobody, vnitřní řád věznice atd.). K primárním povinnostem odsouzených patří dodržovat stanovený pořádek a kázeň, plnit pokyny a příkazy zaměstnanců VS ČR, a i jinak zachovávat ustanovení vnitřního řádu věznice.

Proto lze výše uvedený názor odmítnout. Uložit kázeňský trest odsouzenému je možné i na základě porušení příslušného vnitřního řádu věznice nebo vazební věznice. Případnou stížnost ze strany odsouzeného, podanou proti uloženému kázeňskému

---

³⁸ *České vězeňství (příloha Evropská vězeňská pravidla)*. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2006, č. 1. ISSN 1213-9297

³⁹ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

trestu s odkazem na porušení pravidel a obsahu vnitřního řádu, lze zcela jistě odmítnout.

Obecně lze shrnout základní zásady, kterými se řídí ukládání kázeňských trestů. Kázeňský trest může být uložen pouze za podmínky, že jsou objasněny okolnosti přestupku a vina musí být odsouzenému prokázána. Současně vždy musí být odsouzenému dána možnost vyjádřit se ke skutku v celé šíři. Pro řešení kázeňského přestupku resp. maximální doby, do kdy jej lze vyřešit od doby jeho spáchání, je lhůta jednoho roku. Po uplynutí této lhůty nesmí již být kázeňský trest uložen. V zásadě má být uložen co nejdříve. S tím, jak se zvyšuje časová prodleva, dochází ke snižování jeho účinku a tedy tím i účelu a smyslu. V praxi ale mohou nastat situace, ale pouze v ojedinělých případech, kdy dochází k prodlevám, které jsou způsobeny například tím, že v první a dalších fázích se může jednat o čin, mající znaky trestného činu, a později se realizovaným šetřením tato skutečnost neprokáže a policejním orgánem je předán kompetentní osobě k vyřešení jako přestupek.

Vždy u každého uloženého kázeňského trestu je přípustná stížnost proti uloženému kázeňskému trestu, stížnost je možno podat ve lhůtě do tří dnů od oznámení rozhodnutí, kterým byl trest uložen. Až na jednu výjimku nemá stížnost odkladný účinek. Důvodem je zabránění vzniku stavu, který by mohl vést k ohrožení pořádku. Výjimkou je trest propadnutí nebo zabránění věci, proto, aby bylo možno napravit případně vzniklé následky v důsledku rozhodnutí. Z uvedeného důvodu, v případě pouze tohoto trestu, existuje odkladný účinek.

Možnost podání stížnosti představuje určitou pojistku a ochranu pro případ, že by nebyl zajištěn stanovený postup nebo řešení, nebo by došlo k procesním chybám. V případě, že je stížnost odsouzeným podána, musí být o této stížnosti rozhodnuto do pěti pracovních dnů. O stížnosti rozhoduje zaměstnanec, který je zmocněn. Zpravidla vždy vyšší funkcionář, než který trest uložil. V tomto případě je nutno dodat, že stížnost je odsouzenými podávána často, i v případech, kdy je předem zcela evidentní zbytečnost tohoto podání a všechny okolnosti přestupku jsou zcela nezpochybnitelné.

Mimořádným institutem, který obsah zákona odsouzeným nabízí, je zahlázení kázeňského trestu. Důležité je, že se na osobu odsouzeného po zahlázení kázeňského trestu hledí, jako na netrestaného. Není poté možné ani zahlázené kázeňské tresty nikde uvádět, například v hodnocení. Důležitý význam tato skutečnost představuje v případě zpracování hodnocení při žádosti o podmíněné propuštění nebo při žádosti o přerazení do mírnějšího typu věznice.

Obsah zákona o výkonu trestu odnětí svobody umožňuje ukládat následující tresty:

- a) důtka,*
- b) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců,*
- c) zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,*
- d) pokuta až do výše 1000 Kč,*
- e) propadnutí věci,*
- f) umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,*
- g) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů,*
- h) umístění do samovazby až na 20 dnů,*
- i) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.⁴⁰*

Mezi nejčastější příčiny, kdy je ukládán kázeňský trest, patří napadení vězeňského personálu, napadení spoluodsouzeného, šikana spoluodsouzeného, nedodržení zásad vnitřního řádu věznice, neuposlechnutí příkazu vydaného oprávněnou osobou, krádež, nedovolená manipulace s etylalkoholem, nedovolená manipulace s drogami nebo léky, nedovolené styky, porušení pracovních povinností, neplnění programu zacházení, držení nepovolených předmětů (telekomunikační zařízení, SIM karty aj.).

K dalším povinným zásadám patří, že trest může být uložen pouze tehdy, když jsou objasněny veškeré okolnosti spáchaného přestupku a vina je prokázána. Vždy musí být dána možnost pachateli, vyjádřit se k věci. Důležité je, aby trest byl úměrný spáchanému přestupku, musí být sledován zájem trestu. Uložit je možno pouze jeden kázeňský trest za kázeňský přestupek. Výjimkou je trest propadnutí věci, který je možno uložit i s jiným kázeňským trestem.

---

⁴⁰ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

3.4 Kázeňský prostředek - odměna

Přehled kázeňských odměn a základní postup a pravidla jsou obsahem zejména zákona o výkonu trestu odnětí svobody⁴¹. Další podrobnosti jsou obsahem příslušné vyhlášky⁴². Podrobný způsob aplikace a realizace je obsahem interního předpisu VS ČR⁴³.

Mezi nejčastější důvody, za které je udělována kázeňská odměna patří příkladné nebo vzorné chování, poctivý přístup k práci, plnění programu zacházení nebo příkladný čin. Odsouzený svými postoji a činy v těchto případech projevuje pozitivní přístup k plnění povinností a spolupracuje při naplňování účelu výkonu trestu.

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody umožňuje udělit následující odměny:

- „ a) pochvala,*
- b) mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin,*
- c) povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,*
- d) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců,*
- e) věcná nebo peněžité odměna až do výše 1000,- Kč,*
- f) rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce,*
- g) povolení opustit věznici až na 24 hodin,*
- h) přerušování výkonu trestu odnětí svobody.“⁴⁴*

---

⁴¹ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

⁴² Vyhláška č. 345 ze dne 21.prosince 1999, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 110. Dostupné z ASPI.

⁴³ Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 16/2010, kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců VSČR při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými. Dostupné z ASPI.

⁴⁴ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

3.5 Právní moc k udělování kázeňských prostředků

Právní moc k udělování kázeňských odměn a k ukládání kázeňských trestů je obsahem příslušného zákona delegována na generálního ředitele Vězeňské služby a ředitele věznice nebo vazební věznice. Ostatní zejména výchovní a pedagogičtí pracovníci mají tuto právní moc svěřenou – delegovanou obsahem interního předpisu.

Interní předpis⁴⁵ zmocňuje zaměstnance (příslušníky i občanské pracovníky) k výkonu kázeňské právní moci u odsouzených.

Kázeňské tresty a odměny může ukládat a udělovat:

- vychovatel,
- speciální pedagog,
- vedoucí oddělení výkonu trestu nebo vedoucí oddělení výkonu vazby a trestu,
- ředitel věznice nebo ředitel vazební věznice.

Obsahem interního předpisu resp. písemným nařízením generálního ředitele jsou určeny právní moci, dále druh, rozsah a případná omezení u osob a funkcionářů dříve uvedených s ohledem na funkční postavení ve struktuře výchovného procesu. Dále je obsahem upraven postup a podmínky podání stížnosti proti uloženému kázeňskému trestu a podmínky a postup související s prominutím, upuštěním a zahlazením kázeňského trestu.

S odkazem na skutečnost, že osoba ve výkonu trestu, které byl uložen kázeňský trest, si může podat stížnost, v praxi ukládá trest ředitel věznice nebo vazební věznice zcela ojediněle. V případě stížnosti by ji řešil generální ředitel VS ČR, a taková praxe není systémově možná.

V následujícím obsahu diplomové práce představuji svěřenou – delegovanou právní moc zaměstnanců VS ČR.

---

⁴⁵ Nařízení generální ředitelky VS ČR č. 32/1999, kterým se zmocňují zaměstnanci VS ČR k výkonu kázeňské právní moci nad odsouzenými, v platném znění. In ASPI

3.5.1 Právní moc vychovatele

Vychovatel může udělovat tyto kázeňské odměny:

- a) pochvalu,
- b) mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin,
- c) povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,
- d) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu jednoho měsíce,
- e) rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce.

Vychovatel může ukládat tyto kázeňské tresty:

- a) důtku,
- b) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu jednoho kalendářního měsíce,
- c) propadnutí věci,
- d) umístění do uzavřeného oddělení až na 7 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,
- e) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

3.5.2 Právní moc speciálního pedagoga

Speciální pedagog může udělovat vedle kázeňských odměn, které uděluje vychovatel, i tyto kázeňské odměny:

- a) zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu dvou měsíců,
- b) věcnou nebo peněžitou odměnu až do výše 300 Kč.

Speciální pedagog může ukládat, vedle kázeňských trestů ukládaných vychovatelem i tyto kázeňské tresty:

- a) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu dvou kalendářních měsíců,
- b) zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,
- c) pokutu až do výše 300 Kč,
- d) umístění do uzavřeného oddělení až na 14 dní, s výjimkou doby

- stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,
- e) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 7 dnů,
  - f) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

3.5.3 Právní moc vedoucího oddělení

Vedoucí oddělení výkonu trestu (dále jen „vedoucí oddělení“) může udělovat kázeňské odměny, které ukládá vychovatel a speciální pedagog, kapesné ale může zvýšit nejvýše o jednu třetinu na dobu tří kalendářních měsíců a věcnou nebo peněžitou odměnu může udělit do výše 600 Kč.

Vedoucí oddělení může ukládat, vedle kázeňských trestů ukládaných vychovatelem i speciálním pedagogem, následující kázeňské tresty:

- a) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu tří kalendářních měsíců,
- b) pokutu až do výše 600 Kč,
- c) umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění úkolů programu zacházení,
- d) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů,
- e) umístění do samovazby až na 7 dnů,
- f) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

3.5.4 Právní moc ředitele věznice

Ředitel věznice nebo vazební věznice může udělovat kázeňské odměny a ukládat kázeňské tresty v plném rozsahu.

3.6 Proces kázeňského řízení

Proces kázeňského řízení je podrobně rozpracován a upraven v obsahu NGR VS ČR č. 16/2010.

Všichni, kteří mají pravomoc udělovat kázeňské odměny a ukládat kázeňské tresty, jsou povinni každé řízení vést dle následujících zásad:

- zásada legality (tzn. aby průběh řízení byl realizován dle obsahu příslušných předpisů),
- zásada ústnosti a bezprostřednosti (tzn. aby věc byla projednána vždy v ústním jednání a vždy za přítomnosti odsouzeného/obviněného),
- zásada rychlosti (tzn. bezodkladné vyřízení bez zbytečných průtahů),
- zásada spolupráce (tzn. předpoklad společného zájmu na průběhu a vyřízení).

Vždy musí být zjištěn a zejména doložen skutkový stav věci, nesmí vzniknout pochybnosti a případné doznání nezbavuje povinnost příslušné zaměstnance okolnosti případu přezkoumat, opatřit a doložit důkazními prostředky, prokazující resp. svědčící v prospěch nebo neprospěch pachatele přestupku.

V řízení musí být akceptovány pedagogické principy, kterými jsou:

- individualizace,
- přiměřenost,
- stupňování,
- důslednost a spravedlnost.

Při rozhodování o udělení kázeňských odměn a při uložení kázeňských trestů musí být zohledněny například i okolnosti v důležitých vztazích vězněné osoby, jejich kontakty s vnějším prostředím, věk, zdravotní stav a dále i například postavení ve skupině apod.

Princip individualizace potom vytváří možnost volby prostředku, formy a postupu, kdy je přihlédnuto k psychickým a fyzickým zvláštnostem a ostatním aspektům. Obecně řečeno, uplatněný stejný a zjednodušený postup může mít s přihlédnutím k těmto aspektům různý výsledek. Ne u všech osob může mít trest nebo odměna stejný význam, a může i negativně ovlivnit další postoje a motivaci.

Přiměřenost dává možnost druhu odměny nebo trestu podle závažnosti provinění a jeho významu s odkazem na prostředí, osobnost a další okolnosti.

Stupňování se prolíná s principem přiměřenosti. Zásadou je využití stupňování od nejnižších druhů odměn a trestů k dalším v řadě, která je tvořena i dle míry

závažnosti, a dává v praxi možnost trestat mírněji nebo přísněji, a to dle okolností a podmínek, kterými je například skutečnost, že jde o několikatý přestupek nebo první provinění, ale závažného charakteru.

Cílem důslednosti je, aby určité přestupky nebo přestupky u určitých osob nebyly ponechány bez reakce, další oproti tomu postihovány. Vždy je nutností reagovat na každé zjištěné provinění. Postup musí vždy takový, aby v praxi bylo postupováno zodpovědně a aby nebyla vytvářena situace a stav vedoucí k demotivaci.

Spravedlnost představuje správné a objektivní zhodnocení celého skutku a udělení odměny nebo trestu plně odpovídajícího všem okolnostem. Postup mající znaky nespravedlnosti a nedůslednosti vyvolává křivdu nebo vzdor, vedoucí často k dalším nežádoucím postupům a jednáním. Oproti tomu mírné nebo naopak neúměrně přísné tresty mají obdobnou zpětnou vazbu, a jejich význam klesá nebo dokonce nemusí být téměř žádný.

Proces kázeňského řízení je tvořen dílčími postupy (fázemi). Jsou shodné pro veškerá kázeňská řízení a výsledkem je uložený kázeňský trest nebo kázeňská odměna.

Fáze vedení kázeňského řízení:

- Úvodní fáze představuje zpracování tiskopisu „Záznam o kázeňském přestupku“ (dále jen „záznam“). Tiskopis se zpracovává na základě zjištění, že byl spáchán konkrétní osobou kázeňský přestupek. Jedná se o prvotní úkon, který může provést kterýkoliv zaměstnanec Vězeňské služby ČR. K záznamu je nutno připojit veškeré důkazní prostředky listinného nebo jiného charakteru.
- Druhou fází je postoupení záznamu osobě, které je svěřena kázeňská pravomoc.
- Osoba s kázeňskou pravomocí posoudí obsah záznamu, dle závažnosti nebo dalších okolností může záznam postoupit osobě s vyšší kázeňskou pravomocí případně sama zahájí kázeňské řízení.
- Na základě realizovaného řízení a posouzení všech potřebných okolností vydá písemné rozhodnutí, kterým uloží kázeňský trest případně může být přestupek vyřízen i jiným způsobem v případě, že se skutek nestal, nebo není náležitě prokázán nebo se případně nejedná o přestupek. V takovém případě musí řízení zastavit.

- Následuje výkon konkrétního kázeňského trestu a současně nastává i období (3 dny), kdy je možno podat stížnost proti uloženému kázeňskému trestu.

V každé fázi řízení má odsouzený možnost vyjádřit se ke všem skutečnostem (k vině, k důkazům apod.). Na svoji obhajobu či prokázání nevinu může odsouzený uvádět okolnosti a předkládat důkazy, svědčící v jeho prospěch. Rovněž může požadovat provedení dalších důkazů. Nelze ale požadovat provedení úkonů, které proces zdržují nebo které nemají s případem souvislost.

V případě cizích státních příslušníků musí být užito jazyka, kterému rozumí. Odsouzení cizinci zpravidla český jazyk ovládají.

Fáze ukládání kázeňské odměny:

- Úvodní fázi představuje sepsání návrhu na kázeňskou odměnu (dále jen „návrh“). Návrh může zpracovat kterýkoliv zaměstnanec VS ČR na určený tiskopis, kterým je „Návrh na udělení kázeňské odměny odsouzenému“.
- Následuje postoupení návrhu osobě, které je svěřena kázeňská pravomoc.
- Osoba s kázeňskou pravomocí posoudí obsah návrhu a přistoupí k řízení na jehož konci je udělena kázeňská odměna.
- Zpracování a vydání písemného „Rozhodnutí o uložení kázeňské odměny“.

Zaměstnanci VS ČR, kteří podávají písemný návrh na udělení kázeňské odměny musí uvést všechny okolnosti, kterými byli při zpracování návrhu vedeni. K těmto patří například délka hodnotícího období a další skutečnosti, které dokládají odůvodněnost a oprávněnost návrhu.

3.6.1 Typové znaky kázeňského přestupku

Skutek představuje soubor okolností charakterizující určité jednání a následky takového jednání. Podstatu kázeňského přestupku vytváří následující typové znaky:

- objektem rozumíme zájem, který představuje dodržování stanovených povinností a zákazů ze strany vězněných osob⁴⁶,
- objektivní stránkou je určité nežádoucí jednání pachatele, tedy konání resp. nekonání,
- subjektem je vždy vězněná osoba tedy odsouzený nebo obviněný,
- subjektivní stránkou je určitý motiv nebo určitá pohnutka a zavinění, které může být úmyslné nebo nedbalostní.⁴⁷

I v případě kázeňských přestupků, stejně jako u trestního řízení, je významná objektivní stránka, která představuje určité nežádoucí jednání odsouzeného nebo obviněného a dále vymezení objektu, kterým je zájem na dodržování stanoveného pořádku a kázně v podmínkách výkonu trestu nebo výkonu vazby. Neméně významný je i subjekt, kterým je vždy osoba odsouzeného nebo obviněného a subjektivní stránka, tedy zda se jedná o nedbalost či úmysl a zda existuje motiv nebo jiná pohnutka, která vedla k jednání.

3.6.2 Rozhodnutí o uložení kázeňského trestu a o udělení kázeňské odměny

Výrok a následné písemné rozhodnutí o uložení trestu nebo udělení odměny musí odpovídat skutečnému a zjištěnému stavu. Písemné rozhodnutí obsahuje výrok, odůvodnění a u uloženého kázeňského trestu poučení vězněné osoby, že má možnost podat proti rozhodnutí stížnost.

Zaměstnanec VS ČR s kázeňskou pravomocí je oprávněn rozhodnout o skutku popsaném v záznamu a současně i na základě dalších zjištěných skutečnostech.

Vždy každý zaměstnanec s kázeňskou pravomocí musí posoudit všechny skutečnosti, např. podmínky, příčiny a jiné okolnosti, dále i dobu, kdy byl uložen poslední kázeňský trest nebo udělena poslední kázeňská odměna, dále např., zda řešení není vhodné předat zaměstnanci s vyšším rozsahem pravomoci.

Rozhodnutí představuje výrok a jeho odůvodnění a následuje i v písemné podobě na tiskopisu, kde se uvádí a vyznačují další taxativně dané údaje:

---

⁴⁶ Povinnosti a zákazy stanovuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody, řád výkonu trestu odnětí svobody, vnitřní předpisy VS ČR.

⁴⁷ Nařízení generálního ředitele VS ČR, č. 16/2010, kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců VSČR při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými. Dostupné z ASPI.

- a) místo a datum vydání,
- b) jméno a příjmení,
- c) datum narození,
- d) identifikační kód,
- e) typ věznice,
- f) funkci zaměstnance, u příslušníka i služební hodnost,
- g) titul, jméno, příjmení a podpis autora rozhodnutí.

Písemné rozhodnutí obdrží oproti podpisu i vězněná osoba. V praxi ale kopii tohoto rozhodnutí zpravidla nepožadují.

3.6.2.1 Výrok

Výrok představuje řešení a vyřešení předmětu rozhodování, na základě jaké právní úpravy a jakých zjištění a důkazních prostředků rozhodnuto, včetně popisu času, místa, jednání a případně dalších okolností např. i polehčujících. Vždy se zdůrazní, co a jakým způsobem bylo porušeno a jaký zákon nebo jiný předpis byl porušen.

3.6.2.2 Odůvodnění

Odůvodnění představuje v zásadě souhrn všech okolností a podmínek, které odůvodňují výrok a rozhodnutí.

Je-li kázeňský trest ukládán podmíněně a jeho výkon se prozatím odkládá, musí se toto rozhodnutí odůvodnit. Vždy se stanovuje i určitá zkušební doba.

Existuje-li více návrhů v případě jedné vězněné osoby, dochází často k vydání jednoho rozhodnutí zahrnující v sobě všechny skutky. Každý skutek se prošetří a na rozhodnutí se vyznačí, že bylo řešeno více skutků jedním řízením.

3.6.2.3 Poučení o opravných prostředcích

Každá vězněná osoba, které je ukládán kázeňský trest, je vždy poučena. Poučení stvrzuje svým podpisem. Poučení obsahuje lhůtu, do kdy může podat stížnost proti uloženému kázeňskému trestu, tedy určitý opravný prostředek, včetně konstatování, zda u stížnosti existuje odkladný účinek.

V případě, že se trestaný vzdá svého práva na opravný prostředek, v tiskopise se tato skutečnost resp. rozhodnutí vyznačí v obsahu tohoto tiskopisu a opatří podpisem trestaného.

Doba na podání stížnosti je omezená (3 dny) a v praxi je tato možnost často využívána. V případě tohoto opravného prostředku další řešení náleží zaměstnanci s vyšší kázeňskou pravomocí.

Pokud by nastal případ, kdy v postupu, u kterého bylo využito opravného prostředku, dojde ke zrušení části nebo i již vykonaného trestu, kdy nelze stav vrátit na jeho začátek, tuto újmu lze kompenzovat, například určitou satisfakcí v četnosti využití telefonního hovoru s osobami blízkými, návštěvou apod. K takovým případům dochází zcela ojediněle. Praxí je, že činnost vychovatelů a speciálních pedagogů je úzce propojena a často řeší společné úkoly a zájmy, a již v počátku spolu většinu případů konzultují a tím se vytváří podmínky, které eliminují výskyt popsaného nežádoucího postupu.

3.6.2.4 Oznámení

Pokud dojde k zabránění věci a vydání rozhodnutí, je nutno rozhodnutí písemně zpracovat. Oznamuje se doručením osobě, která se k vlastnictví věci přihlásila nebo jí bylo prokázáno, že se jedná o věc v jejím držení. Ostatní rozhodnutí se vyhláší verbálně včetně poučení o opravném prostředku, které parafrázuje dotčená osoba.

3.6.3 Podmíněně uložený kázeňský trest

Vybrané kázeňské tresty lze uložit i podmíněně. Jedná se o kázeňský trest umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení a celodenní umístění do uzavřeného oddělení až

na 20 dnů. V praxi jde o velmi užívaný způsob, který má určitý motivační význam a představuje i hrozbu, že pokud nejsou dodrženy podmínky, je přistoupeno k výkonu tohoto podmíněně uloženého trestu. Velmi často je podmíněně uložen kázeňský trest v případech, kdy se jedná o první přestupek nebo druhý přestupek ale jeho závažnost nedosahuje intenzity ohrožující chráněné zájmy, nebo je tento trest uložen s přihlédnutím k období, kterým je období přizpůsobování se podmínkám výkonu trestu odnětí svobody, nebo jde o odsouzeného, u kterého opakovanost páčání přestupků není vysoká, nebo to mohou být okolnosti, které vytvářejí nepříznivé podmínky ve věznici např. v důsledku přeplnění apod. Zkušební doba může být v těchto případech stanovena až na 6 měsíců.

3.7 Výkon kázeňských prostředků

Výkon kázeňských prostředků se řídí zákonem o výkonu trestu odnětí svobody⁴⁸ a podrobně je rozpracován ve vyhlášce ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody⁴⁹ nebo v nařízení generálního ředitele⁵⁰.

3.7.1 Kázeňské tresty ve výkonu trestu odnětí svobody

- Důtka - se vysloví vždy ústně. Může být vyslovena individuálně nebo před skupinou odsouzených. V praxi je využíváno především individuální formy.
- Snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců – v praxi výkon tohoto kázeňského trestu představuje snížení kapesného. Snížená částka je předena na úložné.

---

⁴⁸ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

⁴⁹ Vyhláška č. 345 ze dne 21.prosince 1999, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 110. Dostupné z ASPI.

⁵⁰ Nařízení generálního ředitele VS ČR, č. 16/2010, kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců VSČR při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými. Dostupné z ASPI.

- Zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce – uvedený kázeňský trest lze uložit pouze 1x v kalendářním roce.
- Pokuta až do výše 1000 Kč – je možné uložit v případě závažných nebo opakovaných přestupků. Trest je realizován tím, že určená částka se převede z finančních prostředků pachatele, které má v úschově správa věznice. Podmínkou je, že uložené prostředky, resp. jejich výše nesmí být nižší než je předpokládaná cena jízdenky do místa bydliště včetně stravného na jeden den po propuštění z výkonu trestu. Za jiných podmínek tento kázeňský trest uložit nelze.
- Propadnutí věci – vždy v každém případě tato věc musí splňovat podmínku, že byla použita nebo určena ke spáchání přestupku, případně byla získána jeho spácháním anebo jako odměna za spáchání přestupku. Propadne-li věc, stává se jejím vlastníkem stát. Kázeňský trest je možno uložit jako trest samostatný nebo i s dalším kázeňským trestem a to za podmínky, že věc je ve vlastnictví pachatele. Trest nelze uložit, pokud by hodnota propadlé věci byla nepoměrná k druhu a charakteru přestupku.
- Umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení – specifikou výkonu tohoto trestu je, že je vykonáván vždy po skončení pracovní doby (pokud je odsouzený pracovníčně zařazen) a ještě v době mimo stanovené aktivity programu zacházení a zůstává zde i v sobotu a neděli. Ve výkonu tohoto trestu má odsouzený právo na vycházku v délce jedné hodiny denně. Při jeho výkonu není dovoleno mít u sebe radiopřijímač. Umožnění účasti na vzdělávacích a speciálně výchovných aktivitách je nezbytnou podmínkou.
- Celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů - je trestem s výkonem v určené části věznice mimo ubytovací prostory. V praxi je to v oddělení výkonu kázeňských trestů.

- Umístěno do samovazby až na 20 dnů – při uložení tohoto trestu odsouzený nepracuje, nesmí kouřit, číst s výjimkou právnické nebo náboženské případně vzdělávací literatury, nakupovat potraviny, nemá možnost účastnit se programu zacházení resp. stanovených aktivit a nesmí odpočívat na lůžku mimo dobu určenou řádem. Lůžka jsou zpravidla konstruována tak, aby v denní době nebylo možno je sklopit a užívat. Obdobně je postupováno v trestu celodenního umístění do uzavřeného oddělení ale s tím, že odsouzení jsou využíváni na různé práce. Rovněž již z názvu trestu samovazby vyplývá, že na cele je odsouzený sám.
- Odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.

Před výkonem kázeňského trestu celodenního umístění do uzavřeného oddělení nebo samovazby musí být odsouzený předveden k lékaři. Lékař posuzuje způsobilost k těmto trestům a následně vydá souhlas k jejich výkonu. I v průběhu těchto trestů musí být lékařem nejméně 1x týdně posouzena schopnost resp. způsobilost k jeho výkonu. Je-li takový trest uložen opakovaně, nelze jeho výkon začít dříve, než po uplynutí 10 dní od výkonu posledního takového trestu. Byl-li uložen v jeho ještě v jeho průběhu, může trest vykonat ihned po uplynutí stejného trestu předchozího.

3.7.2 Kázeňské odměny ve výkonu trestu odnětí svobody

- Pochvala - lze vyslovit ústně a individuálně nebo před skupinou odsouzených.
- Mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin - návštěva může být umožněna osobám blízkým, tak i jiným osobám. V případě rozhodovacího o udělení této kázeňské odměny je nezbytné zvážit, zda odměna může být uskutečněna. V případě, že odsouzeného nenavštěvují žádné osoby, bylo by udělení nevhodné a nežádoucí.

- Povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět – lze udělit pouze v případě, že má odsouzený v úschově věznice vyšší finanční obnos, než který je potřebný v den jeho propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tuto částku představuje předpokládaná cena jízdného do místa bydliště a výše stravného na jeden den.

- Zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců – kapesné je zvýšeno po uvolněním finančních prostředků z úložného.

- Věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1000,- Kč – finanční prostředky může odsouzený použít jako kapesné, požádat o jejich uložení na svůj účet zřízený a vedený věznicí nebo má možnost tuto částku odeslat zletilé osobě, kterou určí.

- Rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce - v případě rozhodovacího procesu souvisejícího s udělením kázeňské odměny odměnou rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce, je nutno zvážit, zda odměna může být naplněna. V případě odměny rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity je často v praxi využíváno např. užití posilovny a dále např. rozšíření možnosti sledování televizního programu. Osobní volno na sportovní, kulturní nebo zájmové aktivity nelze rozšířit na úkor osmihodinové doby ke spánku, doby potřebné k osobní hygieně, úklidu, stravování a jednohodinové vycházky.

- Povolení opustit věznici až na 24 hodin – pro tuto odměnu je důležité kladné hodnocení ve všech oblastech programu zacházení včetně oblastí vnějších vztahů, kdy musí být odpovídající rodinné a sociální zázemí a rovněž podmínkou je i udělení všech dalších kázeňských druhů odměn. Udělování této kázeňské odměny je podmíněno důsledným uplatňováním pedagogických zásad a celkového postoje

a přístupu k naplňování účelu výkonu trestu. Je potřeba přihlídnout mimo jiné k časovému úseku, který uplynul od posledního udělení této kázeňské odměny. V případě, že dojde ke zjištění závažných skutečností, pro které nebude možné udělené přerušení výkonu trestu ve stanoveném termínu uskutečnit, ředitel věznice rozhodne o zrušení původní odměny a odsouzenému je následně udělena jiná odpovídající kázeňská odměna.

- Přerušení výkonu trestu – jedná se nejvyšší formu kázeňské odměny. Pro udělení existují stejné požadavky jako u předchozí odměny. Udělení předchází dlouhodobé ověřovací a poznávací procesy, mezi které mimo jiné patří předchozí opuštění věznice v souvislosti s návštěvou nebo plněním programu zacházení.

3.8 Komparace kázeňského prostředků ve výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a zabezpečovací detence

Odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody lze uložit následující kázeňské tresty:

- a) důtka,*
- b) snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců,*
- c) zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce,*
- d) pokuta až do výše 1000 Kč,*
- e) propadnutí věci,*
- f) umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby stanovené k plnění určených úkolů programu zacházení,*
- g) celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů,*
- h) umístění do samovazby až na 20 dnů,*
- i) odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny.“⁵¹*

---

⁵¹ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

Obviněnému ve výkonu vazby lze uložit následující kázeňské tresty:

- a) *důtka,*
- b) *pokuta do výše 1000 Kč,*
- c) *zákaz nákupu potravin a věcí osobní potřeby (s výjimkou hygienických potřeb) až na dobu jednoho měsíce,*
- d) *propadnutí věci,*
- e) *umístění do samovazby až na 10 dní.*⁵²

Chovanci ve výkonu zabezpečovací detence lze uložit následující kázeňské tresty:

- a) *napomenutí,*
- b) *veřejná důtka,*
- c) *odnětí výhody,*
- d) *odnětí výhody účastnit se kulturní nebo společenské akce v ústavu,*
- e) *propadnutí věci.*⁵³

Odsouzenému ve výkonu trestu odnětí svobody lze udělit následující odměny:

- a) *pochvala,*
- b) *mimořádné zvýšení doby trvání návštěv během jednoho kalendářního měsíce až na 5 hodin,*
- c) *povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby odsouzenému, který jinak tyto nákupy nemůže provádět,*
- d) *zvýšení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců,*
- e) *věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1000,- Kč,*
- f) *rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity až na dobu 1 měsíce,*
- g) *povolení opustit věznici až na 24 hodin,*
- h) *přerušování výkonu trestu odnětí svobody.*⁵⁴

---

⁵² Zákon č. 293 ze dne 10. listopadu 1993, o výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1993, částka 74. Dostupné z ASPI.

⁵³ Zákon č. 129 ze dne 19. března 2008, o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2008, částka 41. Dostupné z ASPI.

⁵⁴ Zákon č. 169 ze dne 30. června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

Ve výkonu vazby není legislativně upraveno udělování kázeňských odměn. To znamená, že nejsou udělovány odměny.

Mezi kázeňské odměny, které lze chovanci udělit patří :

- a) *pochvala,*
- b) *veřejná pochvala nebo veřejné poděkování,*
- c) *mimořádné zvýšení doby trvání návštěv v kalendářním měsíci nebo jinou osobní výhodu,*
- d) *věcnou nebo peněžitou odměnu do výše 600 Kč.*⁵⁵

Je nutno zdůraznit určitý rozdíl, který lze spatřit v přehledu kázeňských trestů. Již z tohoto přehledu lze vysledovat odlišnosti druhů kázeňských trestů, a tedy vyzorovat i určitý rozdíl mezi osobou obviněného (osobou ve výkonu vazby), a osobou odsouzeného (osobou ve výkonu trestu odnětí svobody).

Cílem výkonu vazby je zajištění osoby pro účely trestního řízení a pro procesy s řízením spojené. Vazba může být uložena za účelem zabránění v dalším páčání trestné činnosti, zabránění v případném útěku (skrývání) a zabránění v ovlivňování svědků. V souvislosti s vazbou je nutno zdůraznit, že se jedná o osobu, které dosud nebyla její (trestná) činnost prokázána, a je nutno na ni hledět jako by prozatím byla nevinná. Z těchto důvodů jsou i možnosti uložení kázeňského trestu omezené a jejich cílem je zejména zajištění a udržení stanoveného pořádku a kázně. Je možno konstatovat, že nemají příliš motivační charakter a zcela zřejmý pedagogický význam. V podmínkách výkonu vazby tak představují pouze určitou hrozbu. Z přehledu kázeňských trestů tak lze nejčastěji vůči obviněnému použít kázeňský trest důtky a umístění do samovazby až na 10 dnů. Ostatní kázeňské tresty jsou podmíněny ekonomicky nebo věcně. Ve většině případů obvinění nedisponují žádnými nebo pouze omezenými finančními prostředky, aby tento druh trestů mohl být ukládán. Skutečností je, že obvinění nepracují a tak nemají ani možnost finanční prostředky získat resp. vytvořit si rezervu, kterou by bylo možno využít např. k uložení kázeňského trestu pokuty až do výše 1000,-Kč. Pro konstatování, že kázeňská praxe ve výkonu vazby má pouze regulační a ochranný charakter svědčí i to, že právní předpisy neumožňují

---

⁵⁵ Zákon č. 129 ze dne 19.března 2008, o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2008, částka 41. Dostupné z ASPI.

udělovat osobám ve výkonu vazby kázeňské odměny. Jediným pozitivním institutem ve výkonu vazby tak zůstává pouze možnost zahlazení uloženého kázeňského trestu.

Z přehledu kázeňských trestů je evidentní jejich širší škála. V zásadě všechny lze využít s výjimkou dvou trestů, ke kterým patří snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu až na dobu 3 kalendářních měsíců, a dále kázeňského trestu pokuty až do výše 1000,-Kč, kdy lze tyto tresty uložit pouze za určitých podmínek, kterými je dostatek finančních prostředků na účtu odsouzeného, který je veden správou věznice nebo vazební věznice. Ve většině případů ale odsouzení nemají žádné finanční prostředky a musí být využity jiné druhy trestů. Z přehledu trestů a i odměn lze vysledovat nejenom funkci regulativní a ochranou, s cílem zajištění stanoveného pořádku a kázně v místech výkonu trestu odnětí svobody, ale i jejich určitou hierarchii, posloupnost a zájem na trestu nebo odměně jako pedagogickém prostředku ovlivňující resocializační proces a motivaci odsouzeného. Vrcholem kázeňské odměny v podmínkách výkonu trestu tak může být i přerušování výkonu trestu.

U výkonu zabezpečovací detence již samotný přehled kázeňských trestů a kázeňských odměn určitým způsobem vypovídá o charakteru a zejména strukturách osobností chovanců resp. jejich narušení. Zdůraznit je nutno skutečnost, že se jedná o osoby, které s ohledem na svůj mentální stav resp. jeho silnou omezenost nejsou schopny absorbovat podmínky výkonu trestu, nejsou schopni si uvědomit základní souvislosti a v některých případech mohou evokovat živočichy. Nejsou schopni zhodnotit a uvědomit si následky, které jejich trestná činnost přinesla a které jsou mnohdy velmi tragické. Proto i škála kázeňských odměn a kázeňských trestů u osob v zabezpečovací detenci (chovanců), je taková, aby přinesly pouze určitý libý pocit, snížili agresi a napětí, u trestů zase jejich druh představuje minimální omezení nebo výraznost trestu. Důvodem je již zmíněná silně omezená mentální úroveň.

3.9 Odlišnosti kázeňských řízení u některých skupin odsouzených

Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a zákon o výkonu vazby upravuje odlišnosti kázeňských řízení u některých kategorií odsouzených⁵⁶ resp. odlišnosti mladistvých osob ve výkonu trestu nebo výkonu vazby, odlišnosti u odsouzených žen a u odsouzených k doživotnímu trestu odnětí svobody.

---

⁵⁶ Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

V případě mladistvých osob ve výkonu trestu nebo výkonu vazby je hlavním cílem výchova a příprava na budoucí povolání, a mají povinnou účast na vzdělávání. Ve výkonu vazby mladistvým ukládané kázeňské tresty zákazu nákupu potravin a věci osobní potřeby nesmí přesáhnout dobu jednoho týdne. U kázeňského trestu samovazby lze tento uložit nejvýše na pět dní.

Ve výkonu trestu existuje v případě mladistvého omezení, které spočívá v případě snížení kapesného nejvýše o jednu třetinu na dobu pouze dvou kalendářních měsíců, umístění do uzavřeného oddělení pouze na 14 dní, s výjimkou doby určené k plnění programu zacházení, celodenní umístění do uzavřeného oddělení je možno uložit maximálně na 10 dnů a stejný počet dnů je možno uložit u samovazby. Mladistvému nelze uložit pokutu.

Těhotným ženám není možno ve výkonu vazby uložit kázeňský trest samovazby. Těhotné ženě a ženě ve výkonu trestu odnětí svobody, které od porodu dítěte neuplynula dosud doba delší než šest měsíců, je možno uložit kázeňský trest důtku, propadnutí věci nebo odnětí výhod z předchozí udělené odměny

Odsouzeným trvale pracovně nezařaditelným (starší 65 let, plně invalidní nebo jejichž zdravotní stav pracovní zařazení neumožňuje) lze uložit jen kázeňské tresty stejné jako mladistvým.

U odsouzených k doživotnímu trestu není možné udělit kázeňskou odměnu, kterou je přerušování výkonu trestu nebo dočasného opuštění věznicí v souvislosti s návštěvou nebo plněním programu zacházení.

3.10 Význam kázeňské praxe

Význam kázeňské praxe lze posuzovat dvěma způsoby. Prvním je udržení stanoveného pořádku a kázně v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody, kde dochází ke zcela ojedinělé koncentraci narušených osob. Druhým pohledem je zajištění pedagogicko-psychologického působení. Kázeňské tresty mají tedy nejenom represivní charakter, ale spojují oba pohledy, kdy dochází k prolínání všech významů. Oproti tomu jsou udělovány i kázeňské odměny, které mají za cíl pozitivní působení a podporu pozitivní motivace a stimulace.

Ve výkonu trestu u odsouzených neexistuje možnost počkat nebo odložit výkon kázeňského trestu a to například až do rozhodnutí orgánu, který by zajistil přezkum. Jediným opatřením je podání stížnosti proti uloženému kázeňskému trestu, a to

nejpozději do tří dnů od vydání rozhodnutí. Osoba s vyšší kázeňskou pravomocí musí poté nejpozději do 5 dnů rozhodnout o stížnosti, tzn. trest potvrdit, snížit případně zcela zrušit. V praxi proto dochází k okamžitému výkonu uloženého kázeňského trestu, v opačném případě by trest svůj význam ztrácel. Není proto možné procesní postupy nastavit obdobným způsobem jako u trestního nebo obdobného řízení. Kázeňské tresty nelze žádným jiným způsobem přezkoumávat nebo posuzovat s výjimkou propadnutí nebo zabránění věci, kdy stížnost má odkladný účinek. V ostatních případech je trest okamžitě vykováván nebo nastoupen.

Existuje ale i další opatření cíleně zaměřené k pozitivní motivaci, kdy za určitých podmínek je možno, aby od kázeňského trestu bylo upuštěno nebo aby byl prominut.

Kázeňské odměny a kázeňské tresty musí vytvářet stimulaci k jednání, které je obvyklé v běžné společnosti. Musí posilovat podněty k jednání, které je žádoucí a vést k pozitivní motivaci, kterou je příkladné plnění stanovených povinností a zároveň vedou ke spolupráci při naplňování účelu výkonu trestu odnětí svobody. K tomu je nutné, aby byly využity všechny prostředky, které zákon a prováděcí předpisy umožňují.

Nedílnou součástí těchto procesů je i osoba vychovatele nebo jiného pedagogického pracovníka. I na jeho postojích, názorech, přístupu a zkušenostech záleží, jakým způsobem je kázeňské praxe využito v zájmu nejenom krátkodobých cílů ale zejména v zájmu komplexního resocializačního procesu.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA KÁZEŇSKÝCH PROSTŘEDKŮ U ODSOUZENÝCH

4.1 Cíl výzkumu, hypotézy, metody

Cílem výzkumu bylo analyzovat výskyt konkrétních kázeňských opatření zejména ve výkonu trestu odnětí svobody ve vybraných věznicích a jejich porovnání. V této souvislosti je nutno zdůraznit, že neexistuje v rámci VS ČR a tedy celé republiky obdobná analýza nebo rozbor. V každé věznici nebo vazební věznici se dělá pouze roční přehled nebo také vyhodnocení, které ale představuje pouze určitou statistiku a přehled o počtu a druzích uložených kázeňských trestech a také kdo tyto tresty ukládal a k jakému typu věznice se vztahují. V celorepublikovém rozměru není žádná analýza nebo rozbor realizován. Poprvé v roce 2013 bude ale zpracována v rámci VS ČR určitá všeobjímající zpráva orientovaná do oblasti kázeňské praxe.

K naplnění cílů byly stanoveny tyto hypotézy :

Hypotéza č. 1 : Nejčastěji ukládaným kázeňským trestem ve VTOS je důtka.

Hypotéza č. 2 : Nejvíce se na uplatňování kázeňské praxe podílí vychovatel/vrchní dozorce.

Hypotéza č. 3 : Odsouzené ženy mají více kázeňských trestů než odsouzení muži.

Hypotéza č. 4 : Více kázeňských trestů je ukládáno ve věznicích typu s ostrahou než ve věznici typu s dozorem.

Hypotéza č. 5 : Nejméně udělovanou kázeňskou odměnou je věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1000 Kč.

Metody užití v praktické části

K empirickému výzkumu, splnění stanovených cílů a ověření hypotéz byla využita metoda sběru dat, utřídění a analýza dat a informací, následná deskripce a komparace stavu. Pro praktickou část byly vybrány a shromážděny podklady z věznic a vazebních věznic Světla nad Sázavou, Příbram, Mírov, Valdice, České Budějovice, Opava, Praha – Ruzyně, Vinařice. Při jejich výběru bylo přihlédnuto k jejich typu, profilaci, kategorii a složení vězněných osob, včetně vězněných žen.

Pozornost analýzy byla soustředěna do vybraných věznic a vazebních věznic, ale zejména do oblastí výkonu trestu odnětí svobody(VTOS). V některých případech byly výsledky rozšířeny o oblast výkonu vazby(VV). K tomu byly získány a zpracovány konkrétní písemné podklady, jejichž obsahem je přehled kázeňské praxe, z vybraných věznic a vazebních věznic za období roku 2011. Jedná se o interní materiály každé organizační jednotky, které nemají stanovenou formu a strukturu. Každá věznice si vytváří tento materiál pro vlastní potřebu.

4.2 Výsledky hypotéz

Hypotéza č. 1: Nejčastěji ukládaným kázeňským trestem ve VTOS je důtka.

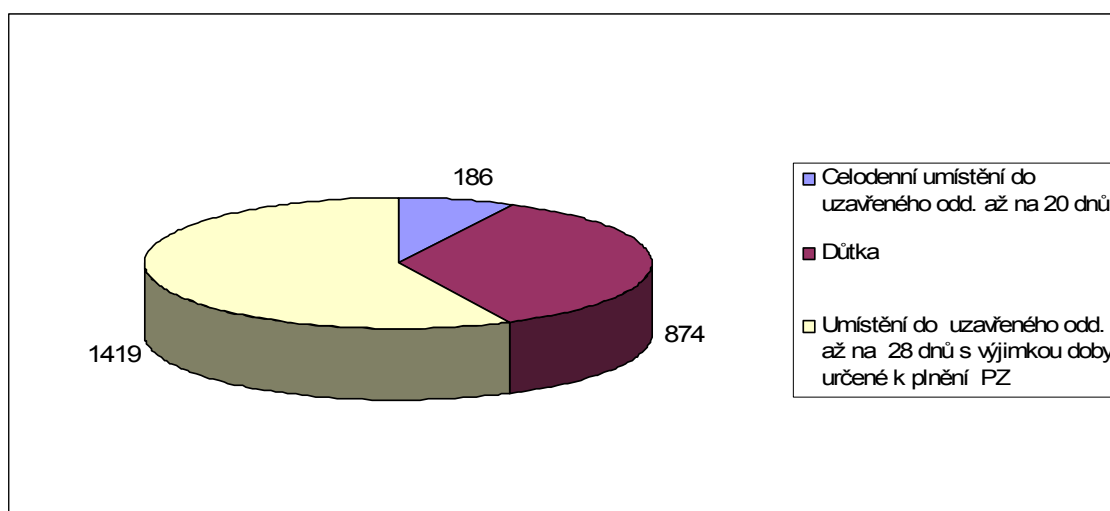
Tabulka 1: Přehled uložených kázeňských trestů ve vybraných věznicích

Druh		Světlá n./Sáz.	Opava	Vinařice	Příbram	Valdice	Mírov	Celkem
a)	Důtka	225	46	164	202	220	17	874
b)	Snížení kapesného nejvýše o 1/3 až na dobu 3 kal. měs.	0	0	6	0	1	0	7
c)	Zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce	7	0	0	0	0	0	7
d)	Pokuta až do výše 1000 Kč	0	0	0	0	0	0	0
e)	Propadnutí věci	0	0	9	3	7	0	19
f)	Umístění do uzavřeného odd. až na 28 dnů s výjimkou doby určené k plnění PZ	280	106	479	313	196	45	1419
g)	Celodenní umístění do uzavřeného odd. až na 20 dnů	2	0	74	54	51	5	186
h)	Umístění do samovazby až na 20 dnů	0	0	0	0	0	0	0

i) Odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny	0	0	1	0	0	0	1
Celkem	514	152	733	572	475	67	2513

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 1: Nejčastěji využívané kázeňské tresty

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

K hypotéze číslo 1 bylo zjištěno a z tabulky a grafu vyplývá za období roku 2011, že kázeňský trest důtka není nejčastěji ukládaným kázeňským trestem. Nejčastěji ukládaným kázeňským trestem je umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby určené k plnění programu zacházení (1419).

Zjištěno dále bylo, že kázeňský trest důtky je druhým nejčastějším ukládaným kázeňským trestem (874). Počtem následuje kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů (186). Jako další nejčastěji používaným kázeňským trestem je propadnutí věci (19). Následuje uložení kázeňského trestu v podobě snížení kapesného nejvýše o 1/3 až na dobu 3 kalendářních měsíců (7). Početně shodně byl využit i kázeňský trest zákazu přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce (7). Pouze v jednom případě byl uložen kázeňský trest odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny. Kázeňský trest umístění do samovazby až na 20 dnů nebo kázeňský trest pokuty až do výše 1000 Kč nebyly v roce 2011 uloženy.

Ze statistiky vyplývá, že některé kázeňské tresty nejsou v praxi vůbec využívány. Jedná se o kázeňské tresty umístění do samovazby a kázeňský trest pokuty. V roce 2011 nebyl ve vybraných věznicích (vazebních věznicích) tento druh kázeňského trestu uložen. Skutečností je, že umístění do samovazby je z pohledu určité struktury a hierarchie kázeňským trestem nejvyšším, a i proto je ukládán pouze výjimečně a za velmi závažné přestupky. V případě kázeňského trestu pokuty, se jedná o opatření, kdy jeho uložení a zejména výkon je nutně podmíněn vlastnictvím (a dostupností) finančních prostředků (uložených ve správě věznice) v potřebném objemu, aby trest mohl být vykonán a současně na dalších složkách účtu vězněné osoby byly další stanovené finanční prostředky - minimální zůstatky. U naprosté většiny odsouzených, zejména nepracujících a v přísnějších typech věznic, lze ale hovořit o absenci jakýchkoliv finančních prostředků. V těchto případech je ze strany státu odsouzeným poskytováno sociální kapesné ve výši 100,-Kč. Podmínkou je, že nemají žádný příjem nebo jim nejsou jinými osobami zasílány žádné finanční prostředky. Pracovní zařazení v podmínkách výkonu trestu odnětí svobody, s odkazem na počty a procentuální vyjádření, je tak možno považovat i za určitou odměnu. I v tomto směru proto existují interní kritéria pro zařazování odsouzených do práce, kdy je zohledňována celá řada faktorů, mimo jiné například i alimentární povinnost.

Jak bylo ověřeno, neexistuje výzkum a centrální přehled, který by se zabýval analýzou, proč je nejčastěji ukládaným kázeňským trestem umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby určené k plnění programu zacházení. Proto se lze pouze domnívat, že důvodem je skutečnost, kdy kázeňský trest důtky je tzv. základním nejmírnějším kázeňským prostředkem, prvotním trestem za mírnější delikty.

V případě opakovaných a závažnějších přestupků proti pořádku a kázni jsou ukládány další a přísnější kázeňské tresty, umožňují-li to podmínky. V praxi není výjimečné, že odsouzenému, s odkazem na jeho finanční možnosti a skutečnost, že nemá často žádné sociální zázemí nebo aspoň částečně funkční zázemí, lze uložit pouze kázeňský trest důtky a dále umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů, s výjimkou doby určené k plnění programu zacházení. Jiné kázeňské tresty uložit nelze a přísnější tresty, jako je celodenní umístění do uzavřeného oddělení až na 20 dnů jsou tresty ukládané v případech velmi závažných porušení stanovených pravidel.

Znění obsahu hypotézy nebylo potvrzeno.

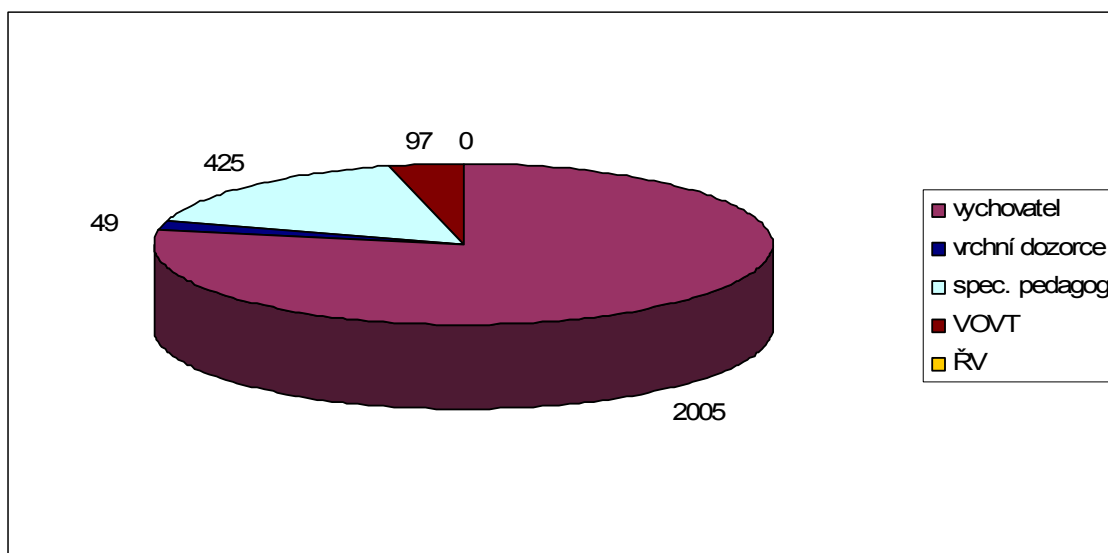
Hypotéza č. 2: Nejvíce se na uplatňování kázeňské praxe podílí vychovatel.

Tabulka 2: Využití kázeňské pravomoci ve VTOS a VV

Funkce	Světla n./Sáz	Opava	Vinařice	Příbram	Valdice	Mírov	Praha- Ruzyně	České Budějovice	celkem
Vychovatel	416	119	544	472	406	48	X	X	2005
Vrchní Dozorce	X	X	X	X	X	X	33	16	49
Spec. Pedagog	84	20	137	99	67	18	X	X	425
VOVT	14	13	52	1	2	1	2	12	97
ŘV	0	0	0	0	0	0	0	0	0

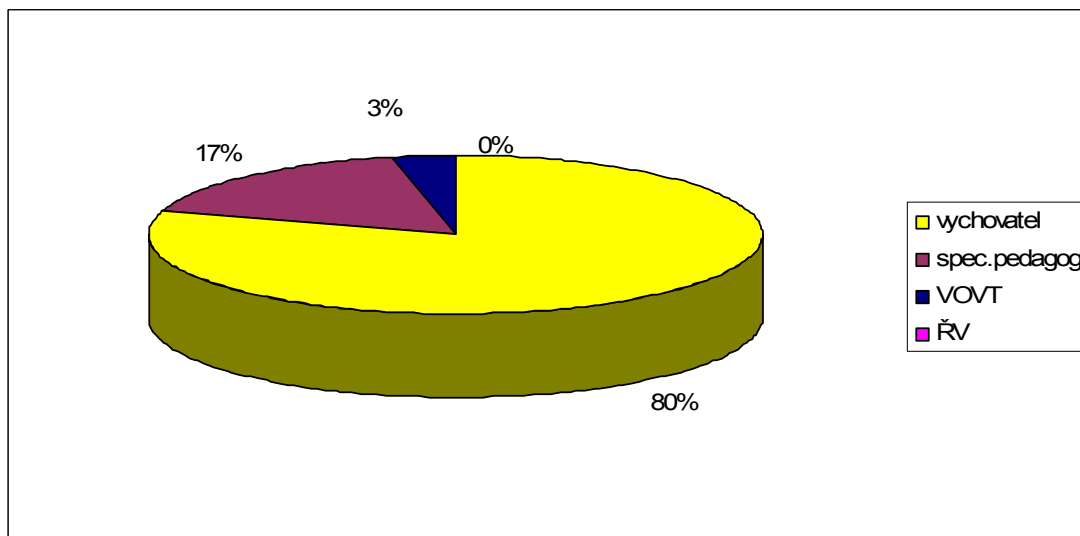
Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 2: Využití kázeňské pravomoci ve VTOS a VV

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 3 : Využití kázeňské pravomoci ve VTOS

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

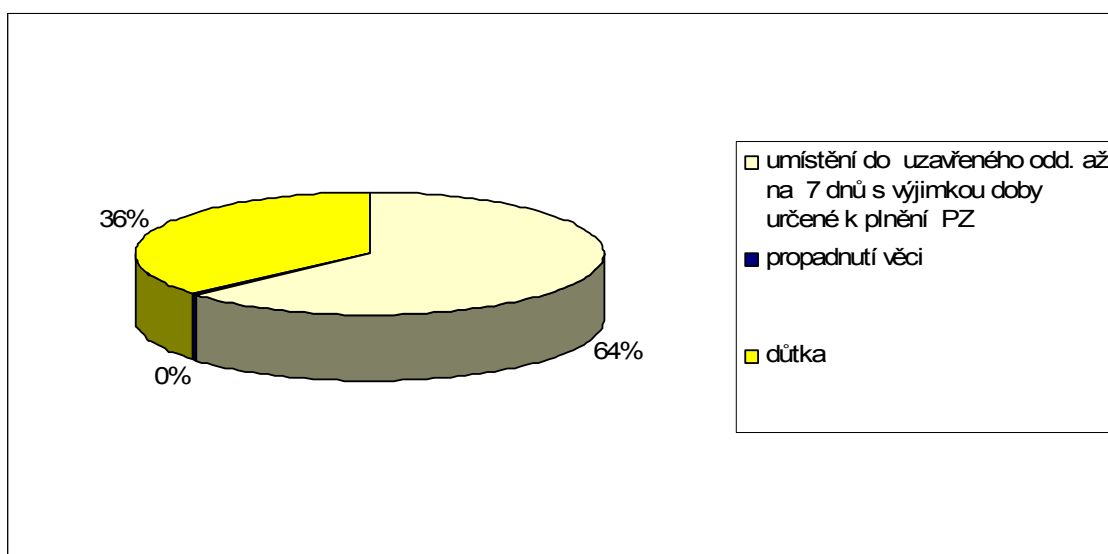
Tabulka 3: Kdo nejčastěji využívá kázeňskou pravomoc a za pomoci, kterých kázeňských trestů ve VTOS

	Druh	vychovatel	spec.pedagog	VOVT	ŘV
a)	Důtka	726	148	0	0
b)	Snížení kapesného nejvýše o 1/3 až na dobu 3 kal. měs.	7	0	0	0
c)	Zákaz přijetí jednoho balíčku v kalendářním roce	0	7	0	0
d)	Pokuta až do výše 1000 Kč	0	0	0	0
e)	Propadnutí věci	8	11	0	0
f)	Umístění do uzavřeného odd. až na 28 dnů s výjimkou doby určené k plnění PZ	1263	207	22	0

g)	Celodenní umístění do uzavřeného odd. až na 20 dnů	0	52	61	0
h)	Umístění do samovazby až na 20 dnů	0	0	0	0
i)	Odnětí výhod vyplývajících z předchozí kázeňské odměny	1	0	0	0
Celkem		2005	425	83	0

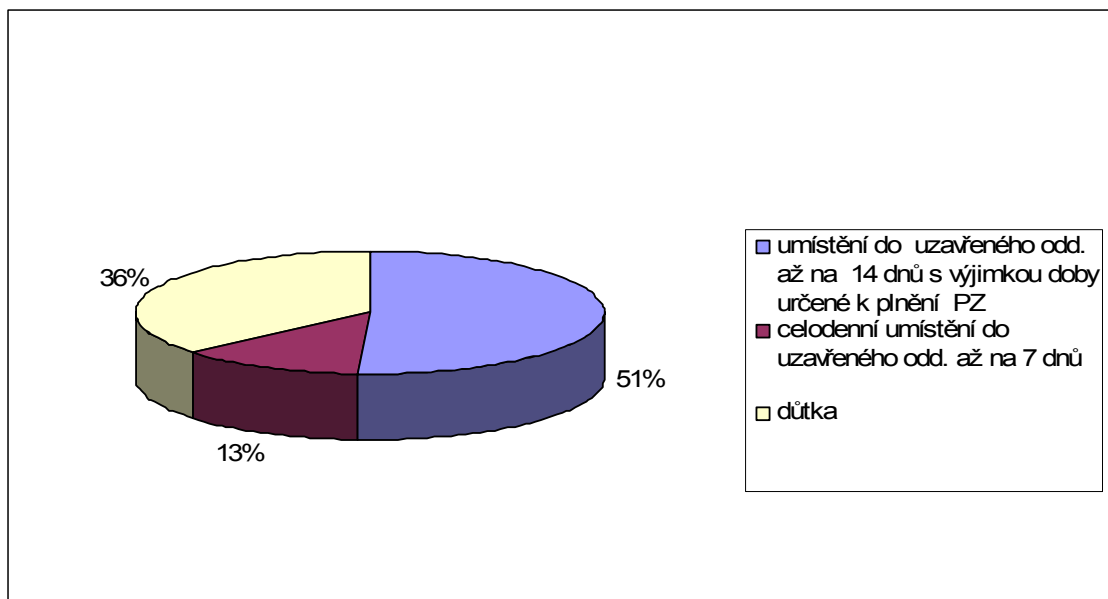
Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 4: Nejčastěji ukládané kázeňské tresty – vychovatelem

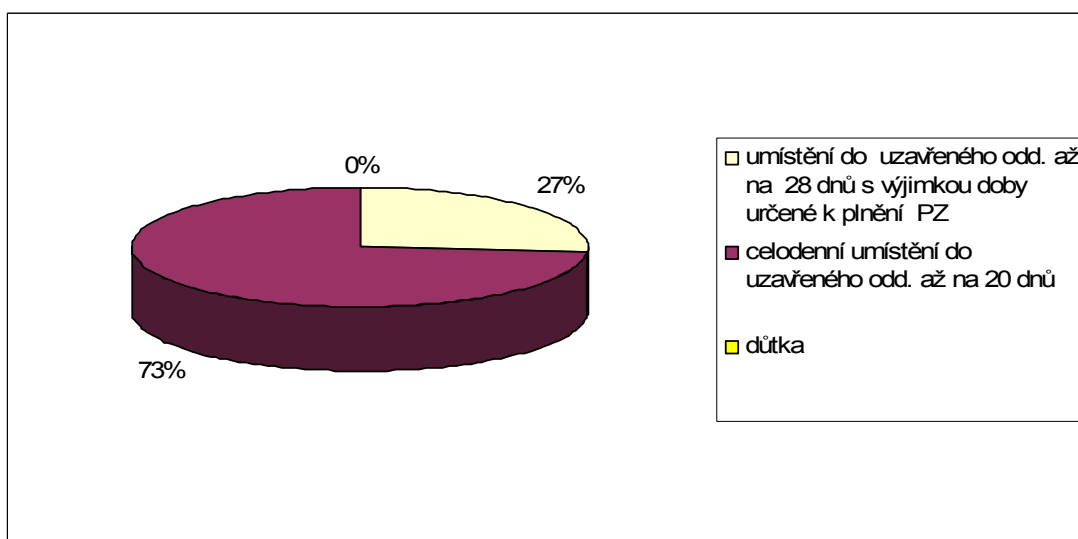
Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 5 : Nejčastěji ukládané tresty – speciálním pedagogem

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 6: Nejčastěji ukládané tresty – vedoucím oddělení výkonu trestu

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

K hypotéze číslo 2 bylo zjištěno a z tabulky a grafu vyplývá za období roku 2011, že nejčastěji ukládá kázeňské tresty (včetně výkonu vazby) vychovatel (Tabulka 2). V roce 2011 bylo ve vybraných věznicích a vazebních věznicích uloženo celkem 2576 kázeňských trestů. Z tohoto počtu vychovatelem bylo uloženo

2005 kázeňských trestů, vrchním dozorcem (ve výkonu vazby) 49 kázeňských trestů, speciálním pedagogem 425 kázeňských trestů, vedoucím oddělení výkonu trestu (výkonu vazby a trestu) 97 kázeňských trestů. Ředitelem věznice nebyl uložen žádný kázeňský trest.

Z tabulkového i grafického přehledu zcela jednoznačně vyplývá, že nejčastěji jsou kázeňské tresty ukládány vychovatelem a v menší míře speciálním pedagogem. Tato skutečnost je důsledkem přímé práce uvedených pedagogických pracovníků s odsouzenými nebo obviněnými. Ve výjimečných případech jsou do kázeňské praxe zapojováni vedoucí oddělení výkonu trestu (vazby) a případně ředitel věznice.

Porovnáním počtů uložených kázeňských trestů pouze ve výkonu trestu odnětí svobody ve vybraných věznicích (Tabulka 3), bylo zjištěno, že i při tomto porovnání nejčastěji ukládá trest vychovatel a následuje speciální pedagog a vedoucí oddělení výkonu trestu. Ředitelem věznice nebyl ve výkonu trestu uložen žádný kázeňský trest.

Zajímavostí je grafický přehled (Graf 4), který znázorňuje nejčastější druh ukládaného kázeňského trestu vychovatelem. Jedná se o umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů s výjimkou doby určené k plnění programu zacházení (1263). Speciálním pedagogem (Graf 5) je nejčastěji ukládán stejný druh kázeňského trestu (207).

Závěrem lze k hypotéze č. 2 uvést, že nejvíce se na realizaci kázeňské praxe ve výkonu trestu podílí vychovatel. S ohledem na vybraný vzorek a s přihlédnutím k tomu, že pozornost je soustředěna především do oblasti výkonu trestu, nelze podíl a situaci vrchního dozorce ve výkonu vazby validně posoudit a vyhodnotit.

Znění obsahu hypotézy bylo potvrzeno.

Hypotéza č. 3: Odsouzené ženy mají více kázeňských trestů než odsouzení muži.

Tabulka 4: Udělené kázeňské odměny a počet odsouzených ve Věznici Světlá n./Sázavou a Opava

Organizační jednotka	počet odsouzených žen v r. 2011	počet uložených KT
Světlá n./Sázavou	747	514
Opava	298	152

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Poměr uložených kázeňských trestů k celkovému počtu odsouzených žen ve vybraných jednotkách je 64%.

Tabulka 5: Udělené kázeňské odměny a počet odsouzených ve Věznici Příbram a Vinařice

organizační jednotka	počet odsouzených mužů v r. 2011	počet uložených KT
Příbram	962	572
Vinařice	1105	733

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Poměr uložených kázeňských trestů k celkovému počtu odsouzených mužů ve vybraných jednotkách je 63 %.

K hypotéze číslo 3 bylo zjištěno resp. ověřeno, že poměr počtu odsouzených žen ve Věznici Světlá nad Sázavou (747 žen oproti 514 uloženým kázeňským trestům) je procentuálně vyjádřený a zaokrouhlený na 64 procent. Procentuální údaj vyjadřuje poměr mezi počtem osob a počtem uložených kázeňských trestů. Další organizační jednotkou, kterou bylo možno využít k porovnání, je druhá a poslední ženská věznice v České republice – Věznice Opava. Zde poměr počtu odsouzených žen (298 žen oproti 152 uloženým kázeňským trestům) rovněž vyjadřuje shodný poměr procentuálně vyjádřený 64 procenty.

Výsledek při srovnání dvou ženských věznic vyjadřuje skutečnost, že se v počtu resp. poměru počtu ukládaných kázeňských trestů při srovnání počtů zde umístěných vězňených žen neliší. Výsledek prokazuje, že systém kázeňské praxe je dobře nastaven. Ve prospěch vězeňské služby a zaměstnanců zjištění naznačuje shodný (nejenom pedagogický) přístup k řešení vzniklých situací a stavů. Vyjadřuje i shodné postupy a nároky v závislosti na zákonných a prováděcích předpisech, obdobné náročnosti při vyžadování stanoveného pořádku a kázně v uvedených věznicích

Při využití stejného (matematického) způsobu porovnání ve vybraných a typově shodných věznicích, kde vykonávají trest odsouzení muži, bylo zjištěno, že počet uložených kázeňských trestů ve Věznici Příbram (962 osob – 572 uložených kázeňských trestů) v poměru k počtu umístěných vězňených osob je procentuálně vyjádřen 63 procenty. I ve Věznici Vinařice tento poměr (1105 osob – 733 uložených kázeňských trestů) vykazuje 63 procent. I v tomto případě je zjištění zajímavé a opět potvrzuje jednotný postup a náročnost personálu vůči vězňeným osobám.

Rozdíl mezi vězňenými ženami a vězňenými muži, při srovnání typově shodných kategorií vězňů nevykazuje výrazný rozdíl a liší se pouze v jednom procentu (muži 63 procent, ženy 64 procent). Rozdíl je tak zcela bezvýznamný.

K hypotéze číslo 3 lze uvést, že nebyla potvrzena ani vyloučena. Poměr počtu uložených kázeňských trestů u odsouzených mužů a odsouzených žen je téměř shodný. Obě pohlaví tak mají obdobný přístup a postoj k dodržování stanoveného pořádku a kázně. Prvotním úsudkem, před analýzou kázeňských trestů, byl předpoklad, že v případě odsouzených žen bude počet uložených kázeňských trestů nižší. Analýza vykázala téměř shodné údaje.

Znění hypotézy se nepotvrdilo.

Hypotéza č. 4: Více kázeňských trestů je ukládáno ve věznici typu s ostrahou než ve věznici typu s dozorem

Tabulka 6: Udělené kázeňské tresty a počet odsouzených ve Věznici Příbrami

	Typ	počet odsouzených mužů v r. 2011	počet uložených KT
organizační jednotka Příbram	Dozor	55	18
	Ostraha	885	547

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Vyjádření počtu udělených kázeňských trestů k počtu odsouzených v procentech ve věznici s dozorem je 33%.

Vyjádření počtu udělených kázeňských trestů k počtu odsouzených v procentech ve věznici s ostrahou je 62%.

Tabulka 7: Udělené kázeňské tresty a počet odsouzených ve Věznici Vinařice

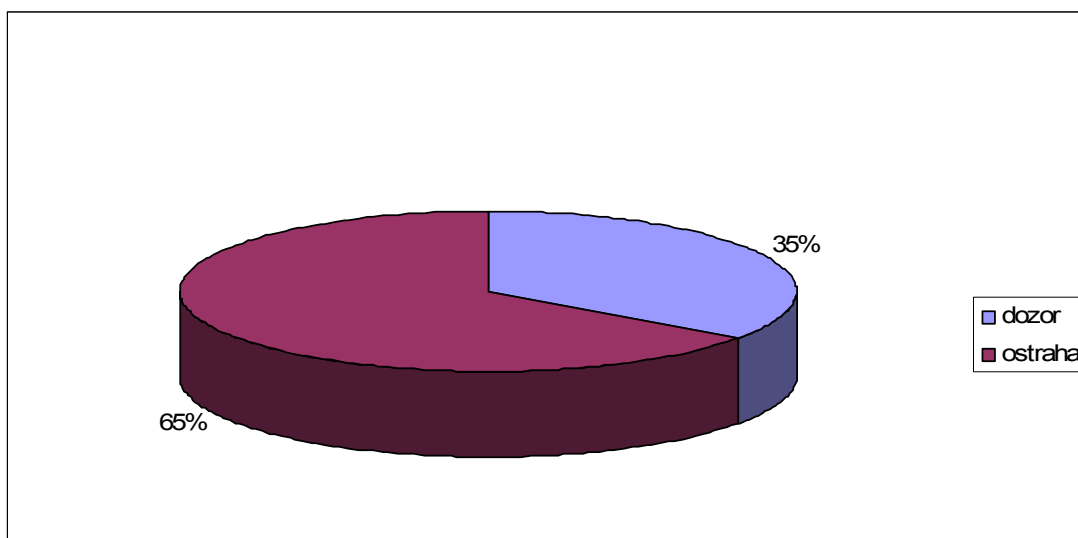
	typ	počet odsouzených mužů v r. 2011	počet uložených KT
organizační jednotka Vinařice	dozor	61	23
	ostraha	1044	710

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Vyjádření počtu udělených kázeňských trestů k počtu odsouzených v procentech ve věznici s dozorem je 38%.

Vyjádření počtu udělených kázeňských trestů k počtu odsouzených v procentech ve věznici s ostrahou je 68%.

Graf 7: Vyjádření počtu udělených kázeňských trestů k počtu odsouzených ve 2 vybraných organizačních jednotkách

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

K ověření znění hypotézy č. 4 byly porovnány statistické údaje o kázeňských trestech u odsouzených zařazených ve věznici typu s dozorem a věznici přísnějšího typu – věznici typu s ostrahou.

V konkrétní věznici (Příbram) bylo zjištěno že 55 odsouzeným mužům zařazeným v typu věznice s dozorem bylo v roce 2011 uloženo 18 kázeňských trestů. V typu s ostrahou (rovněž Příbram) bylo v roce 2011 průměrně umístěno 885 odsouzených, kterým bylo uloženo celkem 547 kázeňských trestů. Matematickým porovnáním bylo zjištěno, že v případě typu s ostrahou poměr počtu uložených kázeňských trestů vůči počtu zde umístěným osobám vyjadřuje 62 %. Oproti tomu

v případě typu s dozorem (jedná se o mírnější typ) poměr počtu uložených kázeňských trestů vůči zde umístěným osobám vyjadřuje 33%.

Shodné typové porovnání bylo provedeno i ve věznici Vinařice. V typu věznice s ostrahou bylo 1044 odsouzeným mužům uloženo 710 kázeňských trestů, což vyjadřuje 68 %. 61 odsouzeným mužům v typu věznice s dozorem bylo uloženo 23 kázeňských trestů, což vyjadřuje 38 %.

V zásadě lze uvést, že sledovaný poměr je v obou věznicích mírně rozdílný, výše procent mohla být ovlivněna počtem zde průměrně umístěných osob.

Z analýzy vyplývá, že v typu věznice s ostrahou při porovnání s typem věznice s dozorem, klesají výrazně počty uložených kázeňských trestů (Graf 8). Příčinou je zejména charakter těchto osob, jejich trestná činnost, rodinné nebo jiné zázemí, četnost soudem uložených trestů (zejména odnětí svobody) a zvláště motivační faktory, mezi které patří např. podmíněné propuštění, přeřazení do mírnějšího typu věznice nebo pracovní zařazení mimo věznici bez stálé a přímé kontroly pracovníků VS ČR. Narušení těchto osob a jejich kriminalizace není taková, aby si neuvědomili svoji situaci, možnosti a perspektivy. Současně i charakter jejich trestné činnosti nepředstavuje pro společnost výrazně vysoká rizika.

Grafické vyjádření počtu uložených kázeňských trestů k celkovému počtu osob v uvedených organizačních jednotkách (Graf 8) vyjadřuje poměr 35 % uložených kázeňských trestů v typu s dozorem a 65 % v typu věznice s ostrahou.

Závěrem lze k hypotéze č. 4 uvést, že je pravdivá a je skutečností, že v typu věznice s ostrahou je ukládáno více kázeňských trestů než ve věznici s dozorem. Tato skutečnost je ovlivněna již uvedenými faktory. Současně je nutno přiblížit osobu – osobnost odsouzeného zařazeného do typu věznice s ostrahou. V naprosté většině případů se jedná o recidivisty, osoby poněkolkáté ve výkonu trestu (např. i po dvacáté), se závažnější trestnou činností, hlubším narušením, bez vzdělání, zázemí a tedy i výrazných perspektiv.

Znění obsahu hypotézy bylo potvrzeno.

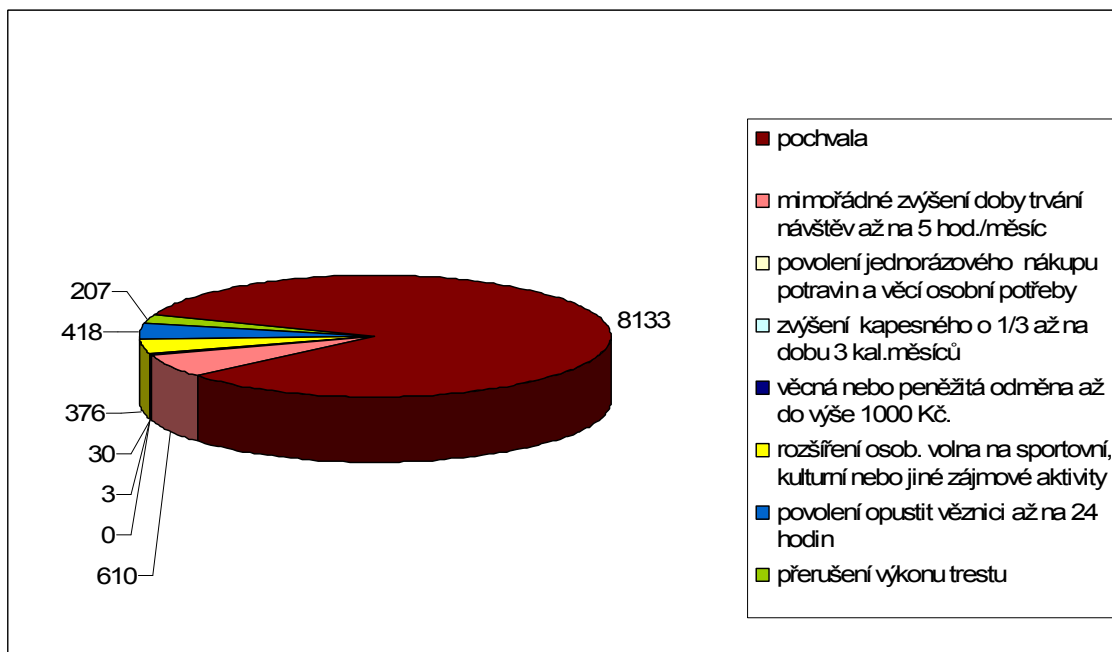
Hypotéza č. 5: Nejméně udělovanou kázeňskou odměnou je věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1000 Kč.

Tabulka 8: Přehled udělených kázeňských odměn ve vybraných věznicích

	Druh	Světlá n./Sáz.	Opava	Vinařice	Příbram	Valdice	Mírov	Celkem
a)	Pochvala	1365	549	2229	2193	857	940	8133
b)	Mimořádné zvýšení doby trvání návštěv až na 5 hod./měsíc	36	100	132	136	77	129	610
c)	Povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby	0	0	0	0	0	0	0
d)	Zvýšení kapesného o 1/3 až na dobu 3 kal.měsíců	0	0	0	2	1	0	3
e)	Věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1000 Kč.	0	21	0	0	0	9	30
f)	Rozšíření osob. volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity	0	228	0	135	1	12	376
g)	Povolení opustit věznici až na 24 hodin	193	97	8	89	1	30	418
h)	Přerušování výkonu trestu	42	61	26	33	5	40	207
	Celkem	1636	1056	2395	2588	942	1160	9777

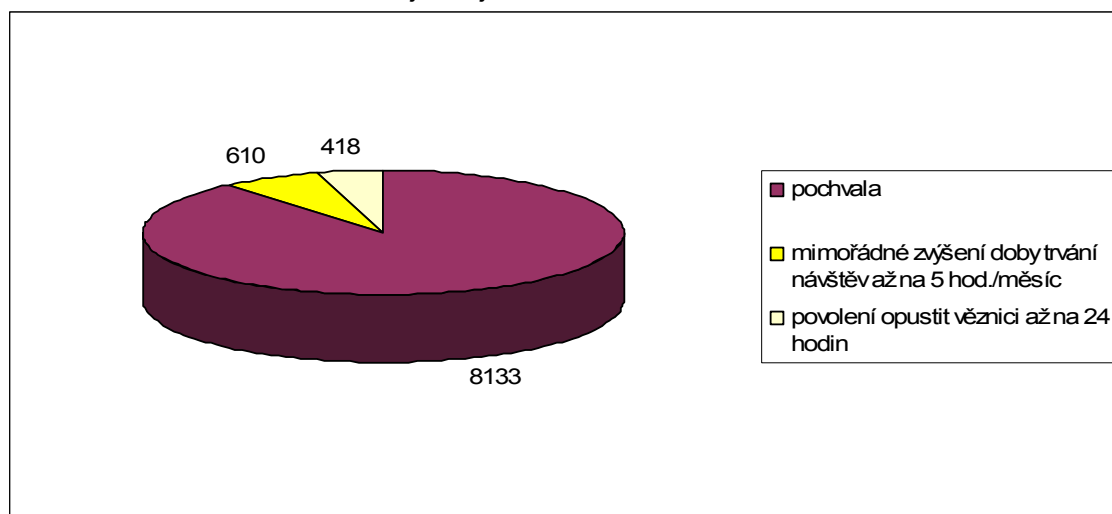
Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 8: Počet udělených kázeňských odměn

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

Graf 9: Nejčastěji udělovaná kázeňská odměna

Zdroj: Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011 ve vybraných OJ

K hypotéze č. 5 z obsahu tabulky vyplývá, že nejvíce udělovanou kázeňskou odměnou ve vybraných věznicích je pochvala, která byla udělena v 8 133 případech (Tabulka 6). V podmínkách výkonu trestu, ale není výjimkou, že v prvotní fázi resocializačního procesu je v prvních případech ukládána vždy pochvala, a to

i opakovaně. Ze škály možných kázeňských odměn v praxi často nelze jinou kázeňskou odměnu udělit! Ovlivněno je to finančními možnostmi odsouzeného, jeho případným pracovním zařazením, sociálním zázemím a tedy realizací návštěv a skutečností, že některé formy kázeňských odměn u určitých kategorií odsouzených nelze uplatnit např. kázeňskou odměnu povolení opustit věznici až na 24 hodin, přerušování výkonu trestu nebo dále například i věcnou nebo peněžitou odměnu až do výše 1000,- Kč. Tzn., že systém odměn je kontinuálně provázán a sleduje i postup realizace výchovného procesu, dále vychází z typu věznice a charakteru a míry narušení jedince.

Druhou nejčastěji udělovanou kázeňskou odměnou (610) je mimořádné zvýšení doby trvání návštěv až na 5 hodin v měsíci. Jedná se o druh kázeňské odměny, která je pro vězněné osoby zajímavá, protože zvyšuje a rozšiřuje možnosti návštěvního styku s osobami blízkými. Ale opět jde o odměnu pouze pro určitou skupinu osob, které mají v zásadě v pořádku sociální zázemí, se kterým udržují písemný i návštěvní styk. Určitá skupina odsouzených, resp. jejich nejbližší okolí, v mnoha případech o kontakty nejeví výrazný zájem.

Další nejčastěji udělovanou odměnou je povolení opustit věznici až na 24 hodin (418). Skutečností je, že tato odměna je využívána prioritně v nejmírnějším typu věznice – typu s dohledem, kde často charakter trestné činnosti a trestu umožňuje udělovat tuto odměnu velmi často. Rovněž i ve věznici typu s dozorem je často využíván tento institut. Vždy po vytvoření určitých podmínek, kterými je vyčerpání všech ostatních druhů kázeňských odměn (je-li to možné), a po určité době i ověření přístupu vězněné osoby k naplňování účelu výkonu trestu. Ve většině případů charakter těchto odsouzených a jejich přístup k naplňování účelu výkonu trestu umožňuje, že tyto osoby samy každodenně odcházejí nebo odjíždějí na pracoviště mimo věznici, často bez přítomnosti vězeňského personálu.

V rámci kázeňské praxe je hojně užívanou kázeňskou odměnou rozšíření osobního volna na sportovní, kulturní nebo jiné zájmové aktivity (376). Odměna představuje například čtenější využití sportovních aktivit (posilovna apod.) nebo rozšíření doby určené pro sledování televizního programu.

K dalším udělovaným kázeňským odměnám patří přerušování výkonu trestu (207). Lze konstatovat, že se jedná o nejvyšší formu odměny a je určena pouze pro osoby, které splňují obdobné podmínky, které jsou uvedené u kázeňské odměny povolení opustit věznici až na 24 hodin.

Kázeňská odměna spočívající v udělení věcné nebo peněžité odměny až do výše 1000,- Kč je udělována velmi ojediněle (30). Předposlední místo zaujímá kázeňská odměna zvýšení kapesného o 1/3 až na dobu 3 kalendářních měsíců (3) a poslední místo patří kázeňské odměně povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby, které není žádné evidováno.

Závěrem lze uvést, že hypotéza nebyla potvrzena. Není tedy pravdivá, dle rozboru se jedná o kázeňskou odměnu v pořadí jako druhou nejméně využívanou.

Znění obsahu hypotézy nebylo potvrzeno.

4.3 Shrnutí výsledků výzkumu

Cílem výzkumu bylo analyzovat kázeňské tresty u osob ve výkonu trestu odnětí svobody. K tomu byl požit výběrový vzorek, aby výsledky bylo možno validně posuzovat. Validitu by zpřesnila podobná analýza realizovaná na základě sběru dat ze všech věznic a vazebních věznic v České republice. Ale hlavním cílem bylo zejména doplnit teoretickou část a zjistit některé doplňující údaje, kdy jejich běžné posouzení vede nebo může vést k iracionálnímu hodnocení některých skupin odsouzených, využití některých druhů kázeňských trestů a podílu určených zaměstnanců na realizaci kázeňské praxe. I například pouhá domněnka, že odsouzené ženy mají lepší statistiku kázeňských trestů (nejsou tolik zatížené kázeňskými tresty) při srovnání s muži nebyla potvrzena resp. byla vyloučena. I v tomto směru výsledky hovoří o emancipovanosti žen i v této oblasti.

Výsledek dokládá, že kázeňský trest důtka není nejčastěji ukládaným kázeňským trestem. Nejvíce ukládaným kázeňským trestem je umístění do uzavřeného oddělení až na 28 dnů s výjimkou doby určené k plnění programu zacházení. Důtka v této statistice zaujímá druhé místo. Na posledním místě je kázeňský trest umístění do samovazby až na 20 dnů nebo kázeňský trest pokuty až do výše 1000,-Kč, které nebyly v roce 2011 ve vybraných vzorcích věznic použity, Důvody jsou již obsahem teoretické části tak i praktické části při vyhodnocení a posuzování jednotlivých hypotéz.

Ve vztahu k podílu počtu uložených kázeňských trestů k zaměstnancům s kázeňskou pravomocí vyplývá, že nejvíce se na její realizaci podílí vychovatel a následuje speciální pedagog. I v tomto případě jsou důvody nebo okolnosti tohoto zjištění obsahem teoretické části a konkrétní hypotézy.

Jak bylo předpokládáno a i ověřeno, s přísnějším typem věznice roste i počet uložených kázeňských trestů. Zásadně ovlivňuje tuto skutečnost stav a míra narušení odsouzených, jejich přístup a postoje k naplňování účelu výkonu trestu odnětí svobody, a z toho vyplývající zájem a motivace k pozitivní korekci.

Rovněž nebyla zjištěna a prokázána prvotní úvaha a i hypotéza, že nejméně udělovanou kázeňskou odměnou je věcná nebo peněžitá odměna až do výše 1000,- Kč. Z výsledků vyplývá, že nejméně udělovanou kázeňskou odměnou je povolení jednorázového nákupu potravin a věcí osobní potřeby. Okolnosti ovlivňující využívání tohoto druhu kázeňské odměny jsou obsahem příslušné hypotézy.

ZÁVĚR

Cílem a smyslem diplomové práce bylo zmapovat oblast realizace kázeňských řízení ve výkonu trestu odnětí svobody včetně určité analýzy udělovaných kázeňských odměn u odsouzených a v teoretické části i oblast výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. Obecně lze uvést, že kázeňskou praxi ve věznicích a vazebních věznicích.

Obsah práce poskytuje široký přehled o možnostech a využití kázeňské praxe, zdůrazňuje potřebu kázně a pořádku nejenom ve společnosti, ale prakticky všude, místa, kde se vykonává trest odnětí svobody nebo vazby nevyjímaje. Významné jsou běžně aplikovatelné zásady a podmínky standardního výchovného procesu, které jsou použité přeneseny i do oblasti resocializačního procesu.

K hlubšímu poznání a přiblížení organizační složky státu, kterou je VS ČR, byla učiněna dílčí sonda do historie, uvedeny hlavní úkoly organizace, postavení, popis zaměstnanců a rovněž přiblížení oblasti výkonu trestu, vazby a zabezpečovací detence.

Větší část diplomové práce se vztahuje ke kázeňské praxi ve věznicích a vazebních věznicích, k legislativě upravující všechny postupy, umožňující ukládat resp. využívat kázeňské prostředky, stanovuje pravomoci a kompetence. Rovněž jsou rozpracovány i nezbytné fáze konkrétních postupů. Obsah práce se tak stává i metodickou pomůckou zejména pro zaměstnance VS ČR s kázeňskou pravomocí, tedy s možností ukládat kázeňské tresty a udělovat kázeňské odměny v určitém druhu a výši, a to podle pedagogické a funkční hierarchie. Neméně významná je i část, kde dochází ke komparaci kázeňských trestů v podmínkách výkonu trestu, vazby a výkonu zabezpečovací detence, kdy již možnosti naznačují určité odlišnosti mezi osobami umístěnými osobami a pedagogicko-psychologický rozdílný pohled na osoby zde umístěné.

Možnosti udělování kázeňských odměn a trestů nás v podstatě provázejí celý život. Již jako děti jsme trestáni a odměňováni, proces pokračuje ve škole, poté i v pracovním procesu. Zjednodušeně se dá konstatovat, že odměna a trest provázejí celý náš život stejně jako výchova.

Opatření, která souvisí s výchovnými procesy ve výkonu trestu a vazby jsou pouze přizpůsobena podmínkám a možnostem. Výchovný proces realizovaný kázeňskými prostředky má ale svojí specifiku, která je dána prostředím, podmínkami a osobami, které mnohdy představují to nejhorší, co ve společnosti existuje. Celý

proces je tak silně ovlivňován převážně negativními faktory a i proto očekávaný výsledek se často nedostavuje.

V praktické části diplomové práce, která velmi úzce souvisela s teoretickou částí, byly potvrzeny nebo vyloučeny stanovené hypotézy orientované do oblasti kázeňských trestů, udělovaných druhů, četnosti využití včetně objasnění okolností, proč některé z nich jsou využívány více, další méně a některé vůbec. Výsledky doplňují teorii a znovu je nutno zopakovat, že ani v rámci VS ČR se obdobná analýza nerealizuje, pouze věznice a vazební věznice zpracovávají pro vlastní potřebu statistický přehled v oblasti kázeňských trestů a kázeňských odměn. Jako výrazně významné zjištění z praktické části lze uvést skutečnost, že výsledky a výstupy prokazují, že vyžadování stanoveného pořádku a kázně, nároky personálu na jeho dodržování, jsou obdobně shodné ve srovnání v typech věznic, charakteru a počtu odsouzených.

Veškeré procesy jsou nastaveny a legislativně upraveny tak, že neexistuje výraznější odklon od posuzování přestupků, od postupu administrativních až procesních až k výkonu konkrétního kázeňského trestu. Jisté je, že bez kázeňské praxe by se prostor a místa výkonu trestu a vazby stala anarchistickými centry. Ostatně ani jiné společnosti nemohou existovat bez pravidel a zásad, kdy k usměrňování a jejich vyžadování představuje vždy i prostředek sankční resp. možnost jeho uplatnění ke korekci určeného nebo vyžadovaného chování a jednání.

Aktuálně nejsou v oblasti legislativní připravovány žádné změny, které by nějakým způsobem upravovaly nebo korigovaly tuto oblast.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BENDL, S. *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualizované s doplněné vydání. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-436-0.

ČÁP, J. a J. MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-463-X.

ČAPEK, R. *Odměny a tresty ve školné praxi*. 1.vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1718-0.

České vězeňství (příloha Evropská vězeňská pravidla). Praha: Vězeňská služba České republiky, 2006, č. 1. ISSN 1213-9297

HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: VŠERS, 2006. ISBN 80-86708-30-6.

HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178303-X.

KOPŘIVA, P., J. NOVÁČKOVÁ, D. NEVOLOVÁ a T. KOPŘIVOVÁ. *Respektovat a být respektován*. Spirála, 2008. ISBN 978-80-904030-0-0.

MARÁDEK, V. *Vězeňství*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, 2005. ISBN 80-7368-002-5.

MATĚJČEK, Z. *Po dobrém nebo po zlém?*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-138-X.

PRŮCHA, J., E. VALTEROVÁ a J. MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. s. 262. ISBN 80-7178-579-2.

Nařízení generálního ředitele VS ČR č. 16/2010, kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců VSČR při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými a obviněnými. Dostupné z ASPI.

Nařízení generální ředitelky VS ČR č. 32/1999, kterým se zmocňují zaměstnanci VS ČR k výkonu kázeňské pravomoci nad odsouzenými, v platném znění. In ASPI

Vyhláška č. 109 ze dne 24.dubna 1994, kterou se vydává řád výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1994, částka 36. Dostupné z ASPI.

Vyhláška č. 345 ze dne 21.prosince 1999, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 110. Dostupné z ASPI.

Zákon č. 40 ze dne 8.ledna 2009, trestní zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2009, částka 11. Dostupné z ASPI.

Zákon č. 141 ze dne 29.listopadu 1961, o trestní řízení soudním(trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1961, částka 66. Dostupné z ASPI.

Zákon č. 169 ze dne 30.června 1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 58. Dostupné z ASPI.

Zákon č. 129 ze dne 19.března 2008, o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 2008, částka 41. Dostupné z ASPI.

Zákon č. 293 ze dne 10.listopadu 1993, o výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1993, částka 74. Dostupné z ASPI.

Zákon č. 555 ze dne 17.listopadu 1992, o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*, 1992, částka 112. Dostupné z ASPI.

Seznam použitých internetových zdrojů

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Organizační jednotky*. [online]. © 18.12.2009 [cit.2012-19-12]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/oj/>

Seznam ostatních zdrojů

Interní materiál Věznice České Budějovice – Vyhodnocení realizace kázeňské praxe za rok 2011

Interní materiál Věznice Mírov – Vyhodnocení kázeňské praxe 2011

Interní materiál Věznice Opava - Rozbor kázeňské praxe a uplatňování vybraných právních institutů v roce 2011

Interní materiál Věznice Praha – Ruzyně – Rozbor kázeňské praxe za rok 2011

Interní materiál Věznice Příbram – Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011

Interní materiál Věznice Světla nad Sázavou – Vyhodnocení kázeňské praxe a využívání právních institutů za rok 2011

Interní materiál Věznice Valdice – Rozbor uplatňované kázeňské praxe v roce 2011

Interní materiál Věznice Vinařice – Vyhodnocení kázeňské praxe za rok 2011

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ a TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Organizační jednotky.....	21
--------------------------------------	----

Seznam grafů

Graf 1: Nejčastěji využívané kázeňské tresty.....	58
Graf 2: Využití kázeňské pravomoci ve VTOS a VV.....	60
Graf 3: Využití kázeňské pravomoci ve VTOS	61
Graf 4: Nejčastěji ukládané kázeňské tresty - vychovatelem	62
Graf 5: Nejčastěji ukládané tresty – speciálním pedagogem.....	63
Graf 6: Nejčastěji ukládané tresty – vedoucí oddělení výkonu trestu	63
Graf 7: Vyjádření počtu udělených kázeňských trestů k počtu odsouzených ve 2 vybraných organizačních jednotkách.....	67
Graf 8: Počet udělených kázeňských odměn.....	60
Graf 9: Nejčastěji udělovaná kázeňská odměna	60

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled uložených kázeňských trestů ve vybraných věznicích.....	57
Tabulka 2: Využití kázeňské pravomoci ve VTOS a VV	60
Tabulka 3: Kdo nejčastěji využívá kázeňskou pravomoc a za pomoci, kterých kázeňských trestů ve VTOS	61
Tabulka 4: Udělené kázeňské odměny a počet odsouzených ve Věznici Světlá n./Sázavou a Opava	65
Tabulka 5: Udělené kázeňské odměny a počet odsouzených ve Věznici Příbram a Vinařice.....	65
Tabulka 6: Udělené kázeňské tresty a počet odsouzených ve Věznici Příbram	66
Tabulka 7: Udělené kázeňské tresty a počet odsouzených ve Věznici Vinařice	67
Tabulka 8: Přehled udělených kázeňských odměn ve vybraných věznicích.....	69

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Magdaléna Jankovská

Obor: Anragogika

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Kázeňská praxe ve výkonu trestu odnětí svobody

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 67

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 20

Počet internetových zdrojů: 1

Počet ostatních zdrojů: 8

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.